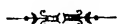

T-30

خلاصہ کھنای فائز

جو عندلیب فصاحت فروشد ای حافظ
توقدر اوبسخن گفتن دری بشکن

معارف نظارت جلیله سنک امر و تنسیبی اوزرینه مکاتب
رشدیده تدریس اولنق اوزره ترتیب قلمشدر

انجمن تفتیش و معاینه اعضاسندن مرحوم حیات آفندینک اتریدر

ایکیمی طبعی

معارف نظارت جلیله سیله مطبوعات اداره علیه سنک
رخصتی حائزدر .

(طابع و ناشری)

عموم مکاتب ملکیه و عسکریه شاهانه کتابچیسی
قره بت

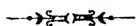
استانبول

(قره بت) مطبعه سی — باب عالی جاده سنده

۱۳۱۸

خلاصہ کنہ ماہی

جو عندلیب فصاحت فروشد ای حافظ
توقدر او بسـخن گفتن دری بشـکن

معارف نظارت جلیله سنک امر و تنسیبی اوزرینه مکاتب
رشدیده تدریس اولنق اوزره ترتیب قلمشدر

انجمن تفتیش و معاینه اعضاسندن مرحوم حبیب افندینک اثریه

ایکنجی طبعی

معارف نظارت جلیله سیله مطبوعات اداره علیه سنک
رخصتنی حائزدر .

(طابع و ناشری)

عموم مکاتب ملکیه و عسکریه شاهانه کتابخیمی
قره بت

استانبول

(قره بت) مطبعه سی — باب عالی جادمسندہ

صه رهنمای فارسی

بسم الله الرحمن الرحيم

(بعد ادای ماوجب علینا)

جناب رب متعال پادشاه معارف‌پرور و شهریار معدلت گستر
ولی نعمت بمنتز غازی (عبدالمجید) خان ثانی افندیمز حضرت‌تلیخی
الی یوم‌القیامه سریر شوکت‌مصیر تاجداریلرنده بردوام بیورسون
آمین .

مکاتب اعدادیده تدریس اولمق اوزره حالا ناظر امور
معارف عمومیه (دولتو زهدی پاشا) حضرت‌تلیخک تألیف
و تدوینی بنده شرمندهلری (حبیب) کم نصیبه امر و حواله
بیوردقلری (رهنمای فارسی) نام قواعد فارسیه رساله‌سنک
مکاتب رشديه ایچون الویریشلی اولمق اوزره بر خلاصه‌سنک دخی
ترتیبی مشارالیه حضرت‌تلیخ طرفندن امر بیورلمغله موجبنه
رساله معروضه اختصاراً یکیدن ترتیب اولنه رق (خلاصه
رهنمای فارسی) اسم و عنوانیه توسیم قلندی .

ومن الله التوفیق

لسان فارسی تحصیلنه طالب اولانلره معلوم اوله که :

۱ - لسان فارسینک حروفی یکرمی درتدر :

ا ب پ ت ج چ خ د ذ ر ز ژ س ش غ ف ک گ
ل م ن و ه ی .

۲ - بولردن (پ چ ژ گ) حرفلری فارسیه مخصوصدر
باقیسی عربی حرفلری ایله مشترکدر .

۳ - عربیدن فارسیه بر چوق کله آلمش اولدیغندن
کافه حروف هجای عربیه فارسیده بولنور . آنلردن (ث ح
ص ض ط ظ ع ق) حرفلری عربی کلهیه مخصوصدر .
۴ - حرکه اوچدر : (زبر) اوستون (پیش) اوترو
(زیر) اسره :

(گرد) غبار (گرد) پهلوان (گرد) یووارلق .

۵ - الف ، واو ، یا بعضاً فتحه و ضمه و کسره بی مد
ایدرلر . آنلره (حروف مد) دینور ! (داد = عدل)
(دود = دومان) (دید = کورونش)

۶ - بعضاً (علامت حرکه) دیرلر : (کاه = صمان) (کوه =
طاغ) (دیه = کوی) .

۷ - (ها) دخی هم فتحه وهم کسره به علامتدر . آکا
(های رسمیه) دینور . (بنده = کوله) (خواجه = افندی)
(که = کیم) (چه = نه)

۸ - همزه (ها) اوزرینه قونلدقه آنی یا کبی اوقوتدیرر :

(تکیه درویشان پنجره داشت) درویشلرک تکیه سنده بر پنجره وار ایدی . مده و شده ترکیه ده اولدینی کیدر .

کلمه و کلام

۹ - (کلمه معنایی افاده ایدر بر لفظدر . اقسامی اوچدر : اسم ، فعل ، حرف . کلمه یا کندی کندینه بر معنایه دلالت ایدر ، یا اتمز . اتمز ایسه اکا حرف دینور . ایدر سه یازمانه مقترندر یادکدر . مقترن ایسه آکا فعل و مقترن دکل ایسه آکا اسم اطلاق اولنور .
(کلام) یکدیگره اسناد تام ایله مسند ایکی کلمه دن عبارتدر .
بوکا (جمله) دخی دینور .

اجزای کلام

۱۰ - کلامی کرکی کبی اطرافلیجه بیان ایتک ایچون کندی جنسندن مختلف اصطلاحاتله بعض زوائد لازمدر .
آنلر ایله برابر اجزاسی اوندر :
اسم ، صفت ، ضمیر ، مهمات ، فعل ، فرع ، فعل ، متعلقات
فعل ، حروف ، ادوات ، اصوات .
بونلرک هر بریسی بر فصلده ذکر اولنه جقدر .

فصل اول

(اسم بیاننده در)

۱۱ - اسم ، بر شخصی یا حیوانی یا بر شیئی گوسترن کلمه در .

- ۱ - (اسم جنس) که مدلولك تمامنی کوستر :
(مرد = ارکک) (زن = قادین)
- ۲ - (اسم علم) که مدلولندن بر فردینی کوستر :
(آدم، حوا)
- ۳ - (اسم عین) مدلولی خارجده موجود اولانه
دینور : (سر = باش) (دل = یورك) .
- ۴ - (اسم معنی) مدلولی دهنده موجود اولانه دینور :
(خرد = عقل) (اندوه = کدر) .
- ۵ - (اسم جمع) لفظاً مفرد ، معنأ جمع اولانه دینور :
(گروه = آلاى) (خیل = سورى) .

تمرین

بوکله لر ، اسمك قننی قسمندندردیه شا کردانه صوریه جق :

(خدا) الله تعالى ، (پیغمبران) پیغمبرلر ، (نامهای آسمانی)
نازل اولان کتابلر ، (فرشته) ملك ، (خواست خدا) اراده
الهیة ، (نیک) ایی ، (بد) کوتی ، (آنسرای) آخرت
(مرگ) اولوم ، (زندگانی) دیرلك ، (خرد) ، عقل ،
(دست) ال (اسکندر) م ، (مصر) م (نیل) م (گروه)
آلاى ، (آسیا) شرق ؛ (جیحون) آسیاده برنهرک اسمیدر .
اسمك خاصه سی اوچدر : کیفیت ؛ کمیت ؛ حیثیت .

❦ کیفیت ❦

۱۲ — کیفیت ، تذکیر و تأنیثدن عبارت اولوب بوايسه فارسینک غیر ذیروح کلمه لرند یوقدر ، ذیروح اولان کلمه لرك تأنیثی اختلاف اسم، اركك و دیشویه صفت اولان نر ، نره ، ماده کلمه لرله بللی اولور .

اختلاف اسمایه مثال : (پدر) بابا ، (مادر) آنا ، (برادر) قرنداش ، (خواهر) قیزقرنداش ، (غلام) کوله ، (کنیز) جاریه ، (اسب) آت . (مادیان) قصراق ،

صفت علاوه سیله اولانلره مثال : (شیرنر) اركك آرسالان (شیرماده) دیشی آرسالان ، (نره گاو) اوکوز . (ماده گاو) اینک

❦ کمیت اسماء ❦

۱۳ — کمیت اسماء افراد و جمعدن عبارتدر ، علامت جمع كرك اسمده و كرك اسم مقامنده قوللانیلان صفتده (ان) و (ها) ایله اولوب قاعده جمع ایسه جمادات و حیوانات و نباتات اوزرینه مبنیدر . شویله که :

۱۴ — جماداتك واسمائی معاینك جمعی ها ایله اولور : (سنگك) طاش ، سنگها (دانش) معرفت ، دانشها .

۱۵ — (ها) ایله جمعلمان اسملرك آخرنده (های رسمیه) بولنورسه حذف اولنور . لاله (لالها) کچی ، فقط هانك حذفله کلمه بر دیگر کلمه نك جمعنه ملتبس اولورسه حذف اولنه ماز .

مثلاً مکتوب ، لباس معناسنه اولان (نامه) ، (جامه) لفظلرندن
ها حذف اولورسه اسم و قدح معناسنه اولان (نام) ، (جام)
جملریله ملتبس اولور . بو صورتده آنلرک جمی (نامه‌ها)
(جامه‌ها) یازمیلیدر .

۱۶ — (الف) و (واو) دن صکره بریا علاوه اولنور :
(جایها) یرلر . (بویها) قوقولر .

﴿ تمرین ﴾

بو کلمه‌لرک جمی بولنه‌جقدر .

(خاك) طوپراق ، (خواب) اویقو ، (غنجه) م . (کوه)
طاغ ، (دندان) بر شیک دیشی ، (خنده) کوله ، (موی)
قیل ، (نوا) آهنگ . (دریا) دکز (کشتی) کمی ، (هوش)
فراست . (بیداری) اویاتلق ، (جای) یر ، (بوی) قوقو ،
(پنجه) م . (روزه) اوروج ، (روستا) کوی . (نیرو) قوت .
۱۷ — انسان و حیوانلرک جمی (ان) ایله اولور : (مرد)
ارکک . (مردان) ، (اسب) آت ، اسبان .

۱۸ — کلمه‌نک آخرنده های زائده — که رسمیه دخی
دینور — اولورسه کاف فارسی‌یه تبدیل قلنور : (بنده) کوله .
بندگان (خواجه) افندی خواجگان .

۱۹ — الف و واو ممدوده بولنورسه آنلردن صکره بریا
علاوه اولنور : (ترسایان) نصارا ، (پارسایان) زاهدلر

(تیهویان) ککلکمر ، (کوکویان) قریلر . فقط (نیکو)
(آهو) کبی بعض اسملرک جمعده (نیکوان ، آهوان) دینور .

﴿ تمرین ﴾

بو کلهلرک جمعی بولنه جق :

(برادر) قرداش ، (فرشته) ملک ، (کدخدا) اوصاحبی
(کدبانو) اوصاحبه سی (پرستو) قیرلانغیج ؛ (بزغاله) اوغلاق
(بره) قوزی ، (لالا) م ، (روباه) تلکی ، (ها) م . (گربه)
کدی ، (کوکو) قری ، (دیو) م ؛ (باشه) آتمجه .

۲۰ — نباتات ایله انسانک چفت اولان اعضاسی و تجدد

ایدن آثار علویه نک جمعی هم (ان) وهم (ها) ایله اولور :

(درختان . درختها) اغاجلر ، (گیاهان . گباهها) اوتلر
(چشمان، چشمها) کوزلر ، (دستان، دستها) اللر ، (ستارگان،
ستارها) ییلدیزلر ، (روزان، روزها) کوندوزلر ، (غما
غمان) ، تاسه لر ، (اندوهها ، اندوهان) کدرلر ، (سخنها ،
سخنان) سوزلر ، (گناهان ، گناهها) کبی بعض کلهلر دخی
(ان) ایله جمعلیر .

﴿ تمرین ﴾

شاگردانه بو کلهلرک جمعی صوريله جقدر :

(ابرو) قاش ؛ (نهال) فدان ؛ (اندوه) تاسه ، (مژه)
کرپک ، (گلبن) کل آغاجی ، (زنده) دیری ، (خاور)

مشرق (باختر) مغرب ، (مرغزار) چایر ، (لب) دوداق ،
(بازو) قول ، (نیروز) اوپله وقتى ، (سال) ییل ، (سخن)
سوز .

❖ اسم مزید فیه ❖

۲۱ — حرف زائیدن خالی اولان اسمه مجرد و کندیسنده
زائد حرف بولنانلره مزید فیه دینور. اسماء مزید فیهك عمده سی
اسماء منقوله درکه های رسمیه الحاقیله معنای مجازی به اطلاق
اولنور .

❖ ایشته اقسام مشهوره سی ❖

بیان حرکه ده : (زمانه) وقت (جانانه) جانه دگر .
مدتده : (هفته) یدی کونلک (سالیانه) ییللق .
رنگده : (سفیده) بیاضمسی (سیاهه) سیاهمسی .
عدهده : (نیمه) یاریسی (دهه) اونلق .
اطرافده : (کناره) ساحل (دامنه) ائک .
نسبتده : (مردانه) ارککجه (فرزانه) عاقلانه .

اوللر نده حروف زائده بولنانلر :

الف زائده : (اشتر) دوه (اشکنجه) اذیت .
الف ضدیت : (سودن) راحتسز اوللق (آسودن) راحت ایتمک
(کنددن) قازمق (آ کنددن) طولدیرمق .

پاد: ادات ضدیت : (باداش) مکافات ، (پادزهر) پانزهر ،
 دش : ادات ضدیت : (دشمن) م (دشنام) سوکمک ،
 دژ کذا : (دژآلود) غضبی (دژمان) کذا .

اواسطده بولنان زواند حروف

(سراپا) باشند ایاغه (لبالب) دوداق دوداغه (دست بدست)
 ال اله بونلر کبی .

اواخرده بولنانلر :

مائلت ایچون : (یکتا) تک (بیهمتا) نظیرسز .
 موازات : (بگتاش ، خیلتاش) قیو یولداشی .
 مشابہت : (چنکال) پنجهیه و (شغال) کویکه بکزر .
 مشاکلت : (گردونه) آرابه (نمونه) کوسترش .
 بعض اعلامک آخرینه (اسب) اداتی الحاق اولنور :
 (گشتاسب ، لهراسب) کبی
 بونلرک تحقیقی ایچون فرهنگلره مراجعت اولنه .

(اسم زمان)

۲۲ — اسم زمان وقتی گوسترن اسمدر . خاص اسمی
 اولیان زمانک علامتی بونلردر :
 آن : (بهاران) ایلک بهار . (برک ریزان) یاپراق
 دوکمی وقتی .

گاه : (شامگاه) آقشام ، (بامگاه) صباح .
 گاهان : (جاشتگاهان) قوشلق وقتى ، (ناکهان) اول زمانده ،
 هنگام : (شبا هنگام) : کیجه لین : بهنگام وقتنده .
 (بامداد) صباح : (جاشت) قوشلق (پیش-ین) ایکندى کبی
 خاص کله لر دخی واردر .

(اسم مکان)

۲۳ — بریری گوسترن کلمه اسم مکان دینور . امثله دن
 آکلاشيله جنی وجه ایله بونک ادواتی چوقدر .
 (آتشگاه) مجوسی معبدی . (بتکده) بتخانه
 (گیلستان) کل ترلاسی (چنزار) چایرلق ،
 (کوهسار) طاغلق (خانان) خاندان
 (سنگلاخ) طاشلق .
 (سرای ، خانه جای) کبی الفاظ مخصوصه سی دخی واردر .
 (بوستانسرای) کبی .

اسم آلت

۲۴ — برایشده قوللانیلان شیرک اسمیدر . چوغی امر
 حاضره بر (.) علاوه سیله اولور : (پیرایه) زینت . (آینه)
 زینت اسبابی .
 مرکب اوله رق مخصوص تعیراتی ده واردر (آتش گیر)
 ماشه کبی .

اسم تصغیر

۲۵ - کوچکلیگی گوسترن اسمادر . بونک اداتی (ك)
(واو) ، (چه) در :

(مرعك) پلیچ ، (مردمك) گوزبیک (نیکو) کوزلجك ،
(باغچه) م (سراچه) کوچك سراى .

مرکبات اسما

۲۶ - اسم مرکب اقسامی چوقدر . بوراده بش قسمی
بیان اولنه جقدر :

برنجیسی ، ترکیب اضافیدر .

ایکنجیسی ، ترکیب عطفی . او دخی یا حرف عطفك
حذفیه اولور :

(شتر گربه) مناسبتسز ، (سکنجین) که سرکه وانگین ، دیمکدر .
یاخود حرف عطفك الفه قلیله اولور : (تکادو) قوشش ،
(کایش) آز چوق .

اوچنجیسی ، ترکیب تکرری ایله اون بردن اون طقوزه قدر
(ترکیب) عددی بو قیلدندر .

دردنجیسی ، حروف عطف ایله اولانلردر . اودخی بونلردر :
ترکیب ترادفی لفظی : (ساخت وساز) تدارك (ناخت وتاز) أ
یغما .

ترکیب ترادفی معنوی : (برکت و ساز) او اشیایی .
(سوز و گداز) یانوب یا قلمه .

ترکیب تباخی : (گل و خار) کل ایله دیکن . (گنج و مار)
دینه ایله ییلان .

ترکیب اهاملی : (ناو و مار) طارمه طاغین (کاغذ ماغذ) م .

ترکیب تکرری : (دانه دانه) (قطره قطره) .

ترکیب صوتی : (همهمه) ، (دمدمه) کورلتی .

(تمرین)

ترکیب قنئی قسمندن اولدقلری سویلنه جک :

(ترش و شیرین) میخوش ، (رنگ و ریو) حیل و دوزن ،
(دید و باز دید) کورشمه ، (کم و کاست) اکسیک کدیک ، (چپ و راست)
صاغ و صول ، (غلغل) غلبه لك (کاییش) آزچوق ، (خرت و مرت)
خرتی برتی ، (اندك اندك) آزر آزر ، (ترنجبین) قدرت حلواسی ،
(تاب و توان) زور و قوت ، (زار زار) هارل هارل ، (شست و شو)
یقانوب — یومه ، (جستجو) آراشدرمه .

(اسماء اعداد)

۳۸ — اسماء اعداد ، درت قسمدر : اصلیه ، وصفیه ،

کسریه ، توزیعیه .

(اسماء اعداد اصلیه)

- (آحاد) ۱ — ۰ (یک)، ۲ (دو)، ۳ (سه)، ۴ (چهار)، ۵ (پنج)، ۶ (شش)، ۷ (هفت)، ۸ (هشت)، ۹ (نه)، ۱۰ (عشرات)، ۱۰ — ۱ (ده)، ۱۱ (یازده)، ۱۲ (دوازده)، ۱۳ (سیزده)، ۱۴ (چهارده)، ۱۵ (پانزده)، ۱۶ (شانزده)، ۱۷ (هفده)، ۱۸ (هژده)، ۱۹ (نوزده)، ۲۰ (بیست)، ۲۱ (بیست و یک)، ۲۲ (بیست و دو)، ۲۳ (بیست و سه) الی آخره. ۳۰ (سی)، ۴۰ (چهل)، ۵۰ (پنجاه)، ۶۰ (شصت)، ۷۰ (هفتاد)، ۸۰ (هشتاد)، ۹۰ (نود).
- (مآت) ۱۰۰ — ۰ (صد)، ۲۰۰ (دویست)، ۳۰۰ (سیصد)، ۴۰۰ (چارصد)، ۵۰۰ (پانصد)، ۶۰۰ (ششصد)، ۷۰۰ (هفصد)، ۸۰۰ (هشتصد)، ۹۰۰ (نهمصد).
- (الوف) ۱۰۰۰ — ۰ (هزار)، ۱۰۰۰۰ (ده هزار)، ۱۰۰۰۰۰۰ (صد هزار) الی آخره.
- یازده دن نوزده به قدر ترکیبات عددیه ترکیب مزجی صورتند و باقی بیوکدن باشه لانه رق معطوف و معطوف علیه صورتند قوللانیلیر.
- ۲۹ — اسماء اعداد اصلیه اسم مقامنده اولوب تمیزلری مفرد اوله رق صکره کلیر. (یکمرد) برکشی (دوازده برج) اون ایکی برج کبی. بعضاً معدودلرینه یای تنکیر اضافه اوله رق کندیلرندن مقدم کلیر: (روزی دوسه) برایکی کون (سالی سه چهار) اوچ درت سنه کبی.

۳۰ — اسماء اعداد وصفیه، اصلیه نك آخرینه ماقبلی مضموم
بریم علاوه سیله اولور و ترتیبی افاده ایدر: (یکم) برنجی (دوم)
ایکنجی (سیم) اوچنجی (دهم) اونجی (صدم) یوزنجی .
آخرلرینه (ین) علاوه اولتوب (دویمین) (سیمین) دینلده کده
ایکنجیسی اوچنجیمی دیمکدر .

۳۱ — (نحست ونخستین) اولکی و (انجامین) و (فرجامین)
و (واپستین) صو کده کی دیمکدر .

۳۲ — اسماء اعداد کسریه: ($\frac{1}{2}$ نیم، نیمه) ، ($\frac{1}{4}$ سه یك)
بجق اوچده بر
($\frac{1}{4}$ چهار يك) ، ($\frac{1}{4}$ چهار از دوازده) .

درنده بر اون ایکیده درت

۳۳ — اسماء اعداد توزیعیه: (نیمه نیمه) یارمه شریارمشر (یکان یکان)
برر برر (دو دو) ایکیشر ایکیشر وهکذا .

نفس مجموعی گوسترمک ایچون عددک آخرینه (انه) علاوه
اولنور . (یگانه) واحد (نماز پنجگانه) بش وقتک نمازی .

(تمرین)

عددلرک نه قسمدن اولدقلری بیان اولنه جق

(خداوند یگانه است) الله بررر (پنج نیمه دهست) بش اونک
یاریسیدر (هفته هفت روزست) هفته یدی کوندر (دوازده
ضرب دو پنجارست) سکز ایکی فی درده ضربک حاصلیدر (دوازده

قابل قسمت بدوسه و چهار وششست) اون ایکی ایکیه، اوچه درده، آلتی به، قسمت اولمغه قابلدر. (امسال سال نخستین است) بو برنجی سنه در (چارچندیک دوازه است) درت اون ایکیدن قاجدر (شاگردان در راه یکان یکان میروند یادودو؟) شاگردلر یوله بربررمی کیدرلر یا ایکشر ایکشرمی؟ گاهی چنین گاهی چنان) بعضاً بویله بعضاً او یله .

❦ تبصره ❦

۳۴ — کلمات فارسیه نك آخری ساکن اولوب آنجق اوج حالده مختلف حرکه ایله حرکه لنور :
برنجیسی، حرف عطف اولان و او ایله کله نك آخری مضموم اوقنور: (دست و پای) ال و آباق .

آنجق کله نك صوکنده های رسمیه والف و او ممدوده بولنورسه و او عطف مضموم اوقنور: (خانه و کاشانه) او و کلبه (ها و هایون) بر کتابك اسمی (تهو و گوکو) ککلک و قمری .
ایکنجیسی، روابط مفرده ایله الفه الحاقده اسمك آخری مفتوح اوقنور . (بهارش خوشست) بهاری خوشدر. (پدرم و پدرت مهربانند) بنم پدرم ایله سنك پدرك شفقتلودرلر (پدرا مهربانا) کبی .

اوچنجیسی، (مان، تان، شان) ضما ترجمه متکلم ایله (شین) مصدریدن و (ی) دن اول کسر ایله اوقنور: (پدرمان)، (پدرتان)،

(پدرشان) . (خواهش) ایستک (گوشش) چالشمه
(اسی) برآت (مریدی) برآدم .
بونلره حالات عارضیه دینور .

❖ حیثیت اسماء ❖

۳۵ — حیثیت اسماء ، اسمک ترکیب کلامده نه حالتده واقع
اولدیغنه دینور .

۳۶ — برنجیسی اسم ترکیبده مبتدا ویا فاعل واقع اولور .
بو حالته اول و آخری آداتدن خالی بولمغله مجرد دینور .
۳۷ — ایکنجیسی ، آخرینه بر « را » الحاقیله اولور .
بو حالته « مفعول صریح » دینور که « بلاواسطه » دیمکدر .

۳۸ — اوچنجیسی ، اولنه « ب » اداتی داخل اولور . آ
« مفعول غیر صریح » یعنی « مفعول بالواسطه » دینور .

۳۹ — دردنجیسی ، اوللرینه « از ، در ، با ، برای »
اداتی داخل اولان کله لره ، مفعول عنه ، مفعول فیه مفعول معه
مفعول له دیرلر . بونلره حالات اصلیه اسم اطلاق اولنور .

❖ حالات اصلیه اسمیه مثالی ❖

مجرد { مبتدا « گل » خوشبوست ، گل کوزل قوقولیدر .
 { فاعل « گل » بوی خوش میدهد ، گل ایوقوقار .
مفعول صریح : « گل را دوست دارم ، کلی سورم .
مفعول غیر صریح : « بگل نگریسیم ، کله باقدم .

مفعول عنه :	« از گل »	کلدن
مفعول فیه :	« در گل »	کلده
مفعول معه :	« با گل »	کل ایله
مفعول له :	« برای گل »	کل ایچون

❧ تمرین ❧

اسمک قنئی حالده قوللانلمش اولدینی بیان اولنه جقدر .
 « این خانه بزرگست » بو خانه بیوکدر ، « بخانه رقم » اوه
 کتدم « درخانه بودم » اوده ایدم ، « باخانه وعیال رفته است »
 کوچ وعیال ایله کیتمش ، « از خانه می آیم » اودن کلیورم .
 « برای خانه سرگردانم » او ایچون سرسمم . « این خانه مرا
 خراب کرد » بو اوغنی ییقدی . « خانه رافروختم » اوی صاندم .

❧ اضافت ❧

۴۰ — اضافت براسمی دیگر اسم به کسره ایله ربطدن
 عبارت اولوب اولکیسنه مضاف ایکنجیسنه مضاف الیه اول
 کسره به کسره اضافیه دینور .

۴۱ — اضافت اوچ قسمدر :

برنجیسی — « اضافت لامیه » نسبت وتملك وظرفیت کبی
 اختصاص معناسنی افاده ایدر : « جام جم » جمشیدک جامی ،
 « باغ بهشت » جنتک باغی ، « گرمی تابستان » یازک صیجاغی .
 ایکنجیسی — « اضافت بیانیه » بونده مضاف الیه مضافک

نوع وجنسنى بيان ايدر : « انكشترسيم ، كوش يوزك ،
« درخت چنار ، چنار آفاجى .

اوجنجهسى — « اضافت تشبيهه ، يا مشبهك كندىسى
ويا لازمى اولان برشيئ مشبهه اضافه دىنور : « كانون سینه ،
كې كه كوكس اوجاغى ويا اوجاق كې اولان كوكسك آتشی
دىمكدور . بوكا اضافت استعاريه دخی دىنور .

بعضاً مضاف اليه مضاف اوزرينه تقدم ايدر. آكا « تركيب
اضافىء مقلوب ، دىنور : « سمن برگ ، سمن ياپراغى ، « پای
افرازه آياق قابى .

بعضاً كسره اضافه حذف اولنور و آكا « تركيب اضافى
مقطوع ، دىنور : « سر رشته ، وسيله . « جامه خواب ، يتاق

❧ تمرين ❧

اضافتلرك اقسامى كوستريله جك :

« جهاز اشتر ، دونهك جهازى « نماز شب ، كيجه نمازى
« رفتار نيكان ، ايولرك كيديشى « گردش روزگار ، دنيانك
« انقلابى « بوى مشك ، مشك قوقوسى « سر سال ، سنه باشى
« شكم خاك ، طوبراغك قارنى « دشنه مرگ ، اولومك خنچرى
« كردن زرافه ، زرافه نك بويى « كيت خامه ، قلم آتى
« آب دريا ، دكز صوبى « سراى كيتى ، دنيا سرايى « كلاب ،
كل صوبى « پدرزن ، قاين پدر .

❦ فصل ثانی ❦

(صفت بیاننده در)

۴۲ — صفت براسمک حال و کیفیتنی بیان ایدن کلمه در .
اول اسم موصوف صاییلور . رابطله موصوفک آخرینه
برکسره علاوه ایتمکه در که اول کسره یه (کسره توصیفیه) و ترکیب
(ترکیب توصیفی) دینور . قاعده ترکیبی اضافت قاعده سی
اوزره در .

۴۳ — صفت ایله موصوفک کیتجه مطابقتلری شرط
دکدر . صفت دائما مفرد اولور انجق موصوف حذف اولنوبده
صفت آنک یرینه قائم اولورسه اوزمان جمع نوز : (کار نیکان)
ایولرک ایشی ، که اصلی (کار مردمان نیک) ایش .

۴۴ — صفت یا (سماعیدر) که ایشیدیلوب بلله نیلور :
(بلند) یوکسک ، (پست) الجاق ، (فراخ) کنیش ، (تنک)
طار . یا (قیاسیدر) فروع افعال و صفات مرکبه کی .

۴۵ — صفتک اقسامی بشدر : عادیه . تفضیلیه ، عالیه ،
افراطیه ، تساوی .

۴۶ — عادیه ، کچن مثالر کی .

۴۷ — تفضیلیه ده عادیه نک آخرینه بر (تر) الحاقیه
مفضل علیی (از) یا (که) ایله بیان اولنور : (این بزرگترست
از آن) یا (که آن) بواندن بیوکدر .

۴۸ — عالیہ، تفضیلیہ بر (ین) علاوہ اولنہرق مفضل
علیہ اضافت ایله اولور : (این بزرگترین همه است) بوهپسنگ
بیوکدر .

۴۹ — افراطیہده اولنه اغراق و مبالغه بی مشعر (بسیار)
(و خیلی) کی کلمات کتیریلیر : (این بسیار بزرگتر از آنست)
بو اندن دها چوق بیوکدر .

۵۰ — صفتدن (تساوی) مراد اولندقدده اولنه (چندان)
کتوریلور (این چندان بزرگست که آن) بو آلك قدر بیوکدر
۵۱ — (به) ای (کم) آز (پیش) چوق صفتلری کثرت
استعماللرندن ناشی عادیہ صورتندہ تفضیلیہ مقامندہ استعمال
اولنور : (این به یا کم یا پیش از آنست) .

۵۱ — (که) کوچک (مه) بیوک (به) ای (کم) آز،
صفتلرینک افراطیہسندہ (تر) اکثریا حذف اولنور. (کهین،
مهین، بهین، کمین) دینور . بعضاً آخرینه (ها) دخی الحاق
اولنور . (کهینه) (کمینه) کی .

(تمرین)

شاگردان صفت متضاده بی بیان ایدم جکدر :
« دزدراست ، طوغری خرمز ، سوگند دروغ ، بالان
یمین ، پدرخانه ساز ، اویاپان پدر ، فرزند خانه بر انداز ،

اوییقان اولاد، « آهوی فرادی، قاچان جیران، « تازی شکاری،
 آوجی تازی، « خانه بلند) یوکسک او . « ریش سفید، آق
 صقال، « دل سیاه، سیاه قلب، « جای فراخ، کنیش یر .
 « پای افزار تنگ، طار آفاق قابی، « بالای بلند، یوکسک
 بوی، « خرد کوتاه، قیصه عقل، « بدتر از بد، فزادن فنا،
 « بدترین همه، هپسک فناسی، « خنده شیرین، طاتلی کوله،
 « اشک تلخ، آجی کوز یاشی، « امیدم، از امید، « نو میدی
 فراون، چوق یأس، « مهمان گرسنه، آج مسافر، « میزبان
 سیر، طوق صاحبخانه.

❧ صفات مرکبه ❧

- ۵۳ — مرکب اولان صفتلر ایکی قسمدر: ترکیب وصفی،
 وصف ترکیبی .
 ۵۴ — « ترکیب وصفی، بعض ادوات الحاقیه اولور .
 اقسامی بونلردر .

— ۱ —

❧ صفات نسبیہ ❧

- بو صفتله اسم منسوب دخی دینور . اداتی بونلردر :
 ی — « بغدادی، بغدادلی « رازی، ری شهرندن « کاشی،
 کاشانلی « پهلوی، پهللی « فرانسوی، فرانسه‌لی « خانگی،
 اوایشی .

ان : (جاودان) ابدی ، (جانان) جانه دگر .
 کان : (رایگان) مجاناً ، (شایگان) شاهه لایق .
 انه : (فرزانه) عاقل . (دیوانه) دلی .
 آکین ، کین ، کن — (شرم آکین) اوتانفج (آزمونگین)
 محبوب (شوخکن) کیرلو .
 ین ، ینه : (زرین) یالیزیلی ، (آهنین) تیموردن (زرینه)
 و (آهنینه) .

مند : (درمند) دردلی (سودمند) فائده‌لی .
 ناك : (سوزناك) یاقان (آتشناك) آتشی .
 (اك) : (خوراك) ییه‌جك (پوشاك) کیه‌جك .
 ور ، واوك فتحیله : (هنرور) هنرلی (پیشه‌ور) ایشی .
 (ور) واوك ضمیله : (مزدور) اجرت ایله ایشلیسان
 (رنجور) خسته .

یار : (بختیار) بختلی (هشیار) زیرك

— ۲ —

﴿صفات لونیه﴾

ادوات الوان: ی ، . . . قام ، وام ، چرده ، گون ، رنگ
 مثال : (سنبل) سنبل رنگنده (بنفشه) منکشه رنگنده
 (گلغام) گل رنگنده (گل وام) گل رنگلی (سیه چرده)
 اسمر (کلگون) پنبه (کلرنگ) کل رنگلی .

— ۳ —

❧ صفات مشابهت ❧

ادوات تشبیه : (وار ، سار ، سان ، آسا ، وش ، فش ، دیس ، دیز)

مثال : (پر یوار) پر ی کبی (پر یسار) م (پر یسان) م (پر ی آسا) م (پر ی وش) م (پر ی فش) م (طاق دیس) کمر کبی (شب دیز) کیجه کبی سیاه .

— ۴ —

❧ صفات محافظت ❧

ادوات : (بان ، وان ، یار ، سالار ، بد)

مثال : (باغبان) (کاروان) م (شهر یار) پادشاه (سپه سالار) ماوشال (سپهد) جنرال .

— ۵ —

❧ صفات فاعلیت ❧

ادوات فاعلیت بونلردر : (کر ، کار ، گار ، ی)

(آهنگر) چاننگر (ستمکار) ظالم (پروردگار) رب (رزمی ، جنگی) مجارب .

— ۶ —

صفات اضدادیه

ادات ضدیت : (آ ، باد ، دژ ، دش) در : (آسوده) راحت

ادزهر، پازهر، (دژ آهنگ) غضبی (دشنام) سوکک .

— ۷ —

صفات لیاقت

ادوات لیاقت بونلدر : (وار ، واره ، انه) :
(سزاوار) شایسته (کوشواره) کوبه (مردانه) ارککجه .

— ۸ —

صفات مبالغه و اغراق

اداتی بونلدر : « شاه ، ارد ، دیو ، نره ، خر ،
« پیل ، گاو ،

« شاه بیت ، اک ای بیت « ارد پیل ، بیوک فیل « دیودل ،
« دیو یورکلی « نره غول ، یبانی غول « خرسنگ ، بیوک قیا
« پیل کوش ، بیوک قولاقلی « گاوزور ، اوکوز قوتلی .

— ۹ —

صفات اداتی

۱ - « گوناگون ، درلو درلو .

ب - « بخرد ، عقلی .

با - « با آزم ، ادبلی .

بر - « برسته ، یتیمش .

بی - « بخرد ، عقلسز .

- در - « درهم » قاریشیق .
 اندر - « براندرپر » قنات قناته .
 فر - « فرخ » یوزی مبارک .
 فرو - « فرومایه » - آلقاق .
 نا - « نامرد » غیرتسز .
 هم - « همراه » یولداش .

تمرین

بوکلله لر اذیرلنه جک و صفات مرکبه نك قننی قسمندن اولدقلری
 سویلنه جک :

« شبانه » کیجه لین « آبادان » معمور « رشکن » قصقانیج « ماهیانه »
 آیلق « سیمین » گموش بالدیزلی « مستمند » غصه لی « غمناک » تاسه لی
 « سوزاق » یاقار یاره « گنججور » خازن « دستار » یاردجی « زرده »
 صاری رنک « لاله گون » قرمری « فرشته وار » ملک کبی « دوزخ آسا »
 جهنم کبی « فرخاردیس » فرخار سراینه بکزر « مرزبان » والی
 « نخبجیروان » آوجی « بارسالار » یوک صاحبی « کهبد » طاغده
 اوطوران عابد « زرکر » قویوجی « آموزکار » معلم « راستکار »
 طوغری ایشلی « بزمی » مجلس اصحابی « دستواره » بیلزک « شاهپر »
 بیوک قناد « دیوجان » قتی جانلی « نره کدا » عارسزدیلنجی « خرنا ی »
 بیوک سرنا « مالامال » طولی .

❧ وصف ترکیبی ❧

- ۴۵ — کندیسنده معنای صفتی بولنمیان ایکی یا زیاده
کله نك اجتماعدن حاصل اولان وبر موصوفه صفت بولنمغه
شایان ترکیه (وصف ترکیبی) دینور . اقسامی یدیدر :
- ۱ — اضافت لامیه و بیانیه نك قلیله اولور : (آهو چشم)
جیلان کوزلی ، (کبک رفتار) کککک یوروشلی .
- ۲ — اضافت تشبیهه مقطوع ایله اولور . (مهر خسار)
آی یوزلو (شمشادقد) شمشاد بویلو .
- ۳ — صفتک موصوفه تقدیمیه اولور : (گران سر) متکبر
(سیاه رو) یوزی قره .
- ۴ — حذف کسره توصیفیه ایله اولور : (سرگران) مغرور
(رو سیاه) یوزی قره .
- ۵ — مصدر تخفیفی و معمولیه اولور : (سایه پرورد)
تنبل (دامن آلود) کناهکار .
- ۶ — اسم مفعول و معمولیه اولور : (سایه پرورده)
کولکده بسلنمش (دامن آلوده) کناه ایشلمش .
- ۷ — امر حاضر و معمولیه اولور . (سخندان) سوز بیلور
(راستگو) طوغری سویلر (خود پسند) کندی بی بگنان (خویشان
دار) کندی به مالک (دیر خیز) کیچ قالقان (نادان) جاهل
(درهم) قاریشیق (فراخور) موافق .

❦ تمرین ❦

ذیلده کی ترکیبات وصف ترکیبک قنی قسمندن اولدینی بیان اولنه جقدر :

(راه سپر) یول یوریان (شیردل) ارسلان یورکلی
 (جنک آغاز) محاربه ده اول قوشان (تازہ رخ) یوزی تازہ
 (نوش طبع) طبیعی طائلی (کورتک) یبان اشکی قوششلی
 (زهر فعل) زهر اثرلو (شادی بخش) فرح ویرن (رساننده
 روزی) رزق بشدیران (جوامرد) جومرد (نزدیک میا)
 یقینه کلز (سخن نشنو) سوز دکلز (دانش آموز) علم اوکرتان
 (آهو خرام) جیلان کبی یوریان (کرک خشم) قورد
 غضبلو (دل سیاه) کوکلی قره (سیاه دل) قره کوکلو (همراز)
 محرم (زود خیز) تیز قالقان (زود رنج) چاپک اینجنان (دلگیر)
 محزون (جانستان) جان آلان (روزی رسان) رازق (کار
 دیده) جرب .

❦ اوچنجی فصل ❦

(ضماثر بیاننده در)

۵۶ - ضماثر ، اسمک یرینی طوتان کله در :

ضمیر اوج نوعدر . ضمیر شخصی منفصل ، ضمیر شخصی متصل ، ضمیر اسنادی و فعلی . ضمیر شخصی منفصل :

مفرد	جمع		
م	من	بن	ما
خ	تو	سن	شما
غ	او - وی	او	ایشان آنلر

۵۷ — بونلرده حالات اسماء جاریدر . فقط مفعول صریحده «من» تو، ضمیرلوندن «ن» ایله «و» حذف اولنور .

و «او» ایله «ایشان» ضمیرلرینک اولته «ب» داخل اولدینی کبی الفلری داله قلب اولور : بدو، «بدیشان» بعضاً او ضمیرینک النی حذف وواوی مفتوح قلنور . «ورا» وبعضاً «وی» اولور: «ویرا» بوی،

(ایسته جدول حالات)

مجرد	مفعول صریح		
(من)	بن	(مرا)	بی .
(تو)	سن	(ترا)	سفی .
(او)	او .	(اورا ، ورا، ویرا)	آنی .
(ما)	بز	(مارا)	بزی .
(شما)	سز	(شمارا)	سزی .
(ایشان)	آنلر	(ایشانرا)	آنلری .
(مفعول غیر صریح)		(مضاف الیه)	
(بمن)	بکا	(بدرمن)	بدرم
(بتو)	سکا	(بدرتو)	سنک بدرک

(باو، بدو، بوی) آکا (بدراو) آنک بدری
(بما) بزه (جامه‌ما) بزم اثواب
(بشما) سزه (جای شما) سزک یریکز
(بایشان، بدیشان) آنلره (روی ایشان) آنلرک یوزی

۵۸ — (من) ایله (ما) دن ماعداسی موصوف اوله ماز .
ایشته آنلرک موصوف اولملری ایچون «شیخ سعدی» دن
بر مصراع ایله بر بیتک ایرادی لازمدر :
(مصراع) (من بیچاره گرفتار هوای دل خویش)

(بیت)

(اینهمه رفتند و مای شوخ چشم)
(هیچ نگرقتیم از ایشان اعتبار)

(تمرین)

ضمیرلرک نه حالده قوللانامش اولدقلری بیان اولنه جقدر:
(من کاتیم) بن کاتیم (تو شاگردی) سن شاگردسین
(او معلم است) او خواجهدر (مادوست شمایم) بز سزک دوستکزرز
(شما همراه مائید) سز بزم یولداشمزسکزر (ایشان همدرسان
مانند) آنلر بزم همدرسلر مزدولر (بدر من از پدر تو بزرگترست)
بنم بابام سسنگ باباگدن دها بیوکدر (برادر مادردرس از برادر
شما بیشترست) بزم برادر مر درسده سزککندن ایلریدر .

(من دیوانه باور کردم) دیوانه بن ایناندم (مای ینواتنبلیم)
زواللی بز تفلز .

۵۹ — ضمیر شخصی متصل (مضاف الیه) و مفعول یرینه
قوللانیلور وکلامک هر بر جزشه متصل اولور .

(مفرد)	(جمع)
(م) م	مان
(خ) ت	تان
(غ) ش	شان

۶۰ — مفردلرینک ماقبلی مفتوح وجمعه یا ساکن یا
مکسور اولور. صحیح حرف (َ) و (الف) و (واو) ایله قوللانیلا-
نلرک صورتی بودر :

(صحیح حرفله) (ها ایله) (الف ایله) (واو ایله)

درسّم	جامه‌ام	جایم	رویم
درست	جامه‌ات	جایت	رویت
درسش	جامه‌اش	جایش	رویش
درسمان	جامه‌مان	جایمان	رویمان

۶۱ — اغلب ، (مان ، تان) یرینه (ما) و (شما) و (ایشان)
ضمیرلری قوللانیلور .

۶۲ — بو ضمیرلر اسمله بولندقدّه مضاف الیه (من) ،
(تو) و (او) معناسنه ایله مفعول صریح اولوب (مرا) ،
(ترا) (اورا) معناسنه در .

۶۳ — اما بعضاً فاعل آخرینه ملحق اولور: (میگویدم، میگویدت؛ میگویدش، میگویدمان) کبی . وا کثریا فاعلن مقدم ذکر اولتورلر: (زرم داد) بکا آلتون ویردی، (اسیم بخشید) آت باغشادی کبی .

تمرین

شاگردان ضماثرك طریق استعماللرینی بیان ایده جکله .
 (همسایه مان درخانه است) قومشومز اوده در (پایش
 دردمی کند) آباغی آغرییور . (خانه شان کهنه است) اولری
 اسکیدر (راهران دورست) یولکیز اوزاقدیر . (رخمان
 کوتاهست) لباسمز قیصه در . (سبویشان شکسته است)
 دستیلری قیرلمشدر . (درست دشوارست) درسك کوچدر .
 (مشقم دریده است) مشقم یرتلمشدر .

ضمیر رابطه واسنادی

ضمیر رابطه واسنادی دخی ایکیدر، بریسی، مبتدائک
 خبرینه متصل اولان ضمیر رابطه درکه نسبتی افاده ایدر .

مفرد	جمع		
م	(ام)	م	(ایم)
خ	(ای)	سن	(اید)
غ	(است)	در	(اند)

زنکین معناسه [توانگرم، ترانگری، توانگرسه، توانگریم
توانگرید، توانگردن] کی

۶۵ — بوضمیرلرک همزه سی همزه وصلدر . حالت وصلده
حذف اولنور :

[شیرم، شیری، شیرست، شیریم، شیرید، شیرند] .

۶۶ — اسم وصفه وکلامک هر جزئه متصل اولورلر:

منم ، اینم ، چهام ، دانشمندم، نزدیکم]

۶۷ — دیگرى فاعلى بيان ایلر . اودخی عیناً

بودر . غائبلرده رابطه غالباً مستتردر : [کرد] ابتدی

[میکرد] ایدر ایدی . فقط ماضی صیغه غائبک آخرنده

[ه] اولدیغنده ضمیر اسنادی ذکر اولنور: [کرده است] کی.

۶۸ — امردن مشتق اولان صیغه لرک غائبندن داله قلب

اولور [کند] کی .

۶۰ — بو ضمیر اصلندن [هست] فعلک ناقصی [است]

ایله مرکب قیلنمش: [استم، استی، است، استیم، استید، استند]

اولوب تخفیف ایچون [است] لفظی جذف ایتمشلردر . غائبنده

بشقه علامت اولدیغندن باقی قالمشدر .

{تمرین}

بوراده ضمیرلرک فصل استعمال اولدینی کوستریله جک:

منم، توئی، اوست، مایم، شماید، ایشانند،

من کیم، توکه، او کیست، ما که ایم، شما کیانید، ایشان کیانند
 من چه ام، توجه، او چیت. ما چه ایم. شما چه اید، ایشان چه اند،
 من دانشمندم، تودانشمندی، اودانشمندست؛ مادانشمندیم،
 شما دانشمندید، ایشان دانشمندانند، مادرخانه ایم، شما درخانه اید،
 ایشان درخانه اند، کرده ام، کرده است، کرده اند.
 معنی: بنم، بن کیم، بن نهیم، بن عالم، بن اودهیم، ایتشم-
 ایتشدر - ایتشلدر.

{ در دنجی فصل }

(مهمات بیاننده در)

۹۰ - مهمات اسم اشارت، موصولات و کنایاتدن عبارتدر.
 بعضیلری بونلری و ضمیری تماماً کنایاتدن صایمش ایسه لرده
 ضمیر متکلم و مخاطبه کنایه دینله مز.

اسماء اشارات

۷۱ - اسم اشارت برفرد معینه اشارت ایچون موضوع
 اولان [این] و [آن] لفظلریدر.
 ۷۲ - [این] قریب، [آن] بعید ایچوندر. ذیروحدہ
 و غیر ذیروحدہ قوللاندقلرندن جمعلرنده [ایشان] و [آنان]
 و [اینها و آنها] دینور.
 ۷۳ - بونلرده دخی حالات اسماء جاریدر. آنجق [ب] دن
 صکره الفلری داله قلب اولنور. [بدین]، [بدان] کبی.

اضافت حالنده [آن کیست، آن چیست] دینلده [آن]
ضمیرملکی مقامنده واقعدرکه ترجمه ده . [کیمکی] [نه نککی]
دیه ترجمه اولنور .

۷۴ - اسم اشارت مشارالیه ایله استعمال اولندقدده صفت
وموصوف حکمنده در : [این مرد برادر تست] بو آدم سنک
قرنداشکدر . مشارالیه مقدر اولدقدده ضمیر حکمنده در :
[در راه یکی رادیدم آن برادر توبود] یولده بریسی کوردم ،
اوسنک قرانداشک ایدی . مشارالیه مذکور مقدر اولدقدده
مبهماتنددر : [ازین و آنچه فائده] بوندن آندن نه فائده .
مصغرلرنده [اینک] [و آنک] دینور .

۷۵ - [اینروز، اینشب، اینسال] یعنی بوکون، بوکیجه ،
بوسنه لفظلرنده تخفیف ایچون [امروز] [امشب] [امسال]
دینلمشدر .

۷۶ - این لفظنک اولنده الف دخی [او] ضمیرینک الی کبی
(از، در، و او.) ایله حذف اولنور : (ازین، درین وین
ازینان، درینان، وینان) .

۷۷ - (ازین) کلمه سی اشعارده بوقیل معناسنه چوق
استعمال اولنمشدر .

سعدینک بوستاننده : (ازین خفر قی موی کالیده) = بد
چهره وصاچی طاراناماش قیلندندر .

(محمد عصار) ک مهر ومشتریسنده : (ازین روشن دلی
صافی ضمیری) = قلبی روشن وضمیری صاف قیلندن .

تمرین

بواراده بولنان اسم اشارتلك نه گونه اولدقلری بیان اولنه جق:
 (این کتاب ازمن است) بوکتاب بنمدر (اینان برادران
 شما) بونلر سزك برادرلردر (آن همشیره تست) اوسنك
 قز قرنداش-کدر (آنان عموزادگان مانند) آنلر بزم عموجه
 زاده لردر (این پدر کیست) بوکیمك پدریدر (آنها که شفیده
 دروغست) ایشندكلرك یلاندر (اینها ازجا آورده) بونلری
 نره دن کتیرمش سین (آنچه دیدی بر قرار خود نماند) اوکو-
 دیکك کندی قرارنده قالمدی (کاش امشب مثل امروز باشد)
 کاشکی بوکیجه م بوکونم کبی اولسه (این از آن تست یا از آن من
 بوسنکدکیمی در یانمکی می) بر آنچه میگردد دل منه) کیچه جف
 شیئه کوکل باغلامه

موصولات وادات استفهام

۷۸ — (که) ذوی العقولده و غیر ذوی العقولده موصول
 اولوب اکثریا (آن) و (هر) لفظلری ایله استعمال اولنور :
 (آنکه دیدی) کوردیکك آدم (خانه که نشستی) اوطورینك
 او (رختی که دوزاندی) دیکدیردیکك لباس .

۷۹ — (چه) غیر ذوی العقولده موصول ایچوندر .
 بودخی اغلب (آن) و (هر) لفظلرینه قوللانیلور : (آنچه
 میکوئی خلافت) سویلدیکك خلافتدر .

(مصرع) هرکه خواهد گویا و هرچه خواهد گوینخواه
هرکیم ایسترسه وارسون کلسون و هر نه ایسترسه ایستسون .
۸۰ — (چه) لفظنك ذوی العقولده استعمال اولندی

دخی واردد : (هرچه درویشانند ایشان راوامده و هرچه
توانگرانند از ایشان وامخواه) آنلرکه درویشلرددر انلره بورج
ویر و آنلرکه زنکینلرددر آنلردن بورج ایسته .

۸۱ — (که) و (چه) استفهام ایچون دخی اولدقلرندن
استفهامه دلالت ایدن کلماتک باقیسی دخی بوراده کوستریلیر.
زیرا انلر دخی صکره دن کله جک کنایات قیلندندر :

مطلق استفهام : (می) معناسنه (آیا) در. بعضاً تغییر صورت
ایله استفهام اولنور .

شخصده : (که) کیم . اشیاده : (چه) نه .
تردیدده : (کدام) قننی . زمانده : (کی) نه وقت
مکانده : (کجا) نروده . زمان و مکانده : (کو) نه وقت
وزروده .

کیفیتده : (چون) فصل . کیتده : (چند) قاج .
وصفده : (چه گونه) نه درلو . طرزده : (چسان) نه شکله
سبیده : (چرا . برای چه ، ازهرچه) نه ایچون .
انکارده : (مکر هیچ) م : مگر چنین نیست ، هیچ
چنین میشود) بویله دکی . بویله اولورمی .

۸۲ — (که) نك جمی (کیان) و (چه) نك جمی (جه)

اولور . واحوال اسم بونلردهده جاریدر . رابطه‌یه اتصاللارنده
(کیست) و (جیست) یازیلیر : ایهامده دخی قوللانیلیر :
(هرکه باشی . هرچه باشد) کیم اولورسه اولسون . نه اولورسه
اولسون کی .

﴿ تمرین ﴾

شاگردان استفهام ایچون اولان الفاظی کوستره حکلر :
(از که شنیدی) کیمدن ایشتدک (آیا اینرامیشناسی)
بونی طانورمیسین (چه میکنی) نه یاییورسین (چها دیدی)
نه لر کوردک (چگونه) کیفک نصلدر . (چرا میخندی) نیچون
کولیورسین (درست چونست) درسک نصلدر (کوا روزها)
قنی یا او کونلر (مگر نه نوبودی) سن دکلای ایدک (اوقات
چسان میگذرد) نصل کچینیورسین (کتابم رابرده اند) کتابمی
کوتورمشلر (کدام کتاب) قنئی کتاب (بچه نشان) نه علامتله
(کی کجا) نه زمان . نرهده (که برد) کیم کوتوردی .

﴿ کنایات ﴾

۸۳ — کنایه بر شیئی معیندن دلالتی غیر صریح بر لفظ
ایله تعیر ایتمکدر . الفاظ کنایه‌نک مشهورلری بونلردر :
(اند) لر (اندکی) براز (اندک) آزه‌خق (پاره ، برخی
برآز (بس ، بسا . بسی) نه چوق (بسیار) چوق (چندین)

بوقدر (چیزی) برشی (دیگر) بشقه (دیگری) بشقه‌سی
(فلان) م (کس ، کسی) برکیمسه (مردم) انسانلر .

(آن) او (این) بو (هر) تمام (همه) هپ (هیچ) قو
ایله مرکب اولان کلملردر : (آنهمه) هپ آنلر . (اینهمه)
هپ بونلر (هر جا) هریر (هر چیز) هرشی (هر کس)
هرکیم (همه) قو (همه کس) هرکس (همگان) قولری
(همه چیز) هرشی (هیچ کس) هیچ برکیمسه (هیچ يك)
هیچ بری .

ذکر اولنان تمام ادوات استفهام کنایاتند .

۸۴ — یای وحدت بر فرد غیر معینی گویستر . آخرنده
(ها) اولان کلملرده همزه شکلنده هانک اوستونه قونیلور .
(بی) کبی تلفظ اولنور . (خانه دارم) بر اوم وار . ادوات
ربطدن اول ظاهر اولور : (مراخاه ایست واورا همسایه
ایست) بنم بر اوم وار و آنک بر قومشوسی واردر .

تمرین

بویتلر اذبرلنوب ترجمه اولملیدر :

ی - (شبی باروی اومه هم‌ری کرد - دگرشب دیدمش
پهلوتی کرد) برکیجه آی آنک یوزیله برابر یوریوب دیگر
آقشام یان چیزمه‌سنی کورد .

اندو چند - (یاددارم بسال پنجه واند - بحقیقت نکویمت

تاچند) سنه اللی و بو قدر اولدینی عقمده در ، حقیقه قاچدر
سویله م .

هرکه - (هرکه آمد عمارتی نو ساخت - رفت و منزل
بدیکری پرداخت) هرکس کلوب یکی بر عمارت یابدی ، کیدوب
دیگریته منزل تا صارلادی .

کس - (کس نتواندکه بجای آورد) کیسه یه
یتیشد پره مر .

هیج - (هیج برسیدی ؟ اسیری داشتم حالش چه شد)
براسیرم وار ایدی حالی نه اولدی دیه صوردمکی ؟
این و آن - (فائده نیست از این و از آن) بوندن آندن
فائده یوقدر .

چنین و چنان - (فائده شان هست چنین و چنان) شویله بویله
فائده لری واردر .

مردم - (نتوانم زبان مردم بست) دیگرلرینک دیلنی
طوته م .

فلان - (فلان زاد و فلان زید و فلان مرد) فلان
طوغدی ، فلان یاشادی و فلان اولدی .

بسا - (بسا کس که بگذشت و نامش نماند) نه چوق
آدملر اولدی که اسملری قالمدر .

بسیار - (بسیار سفر باید تا بخته شود خامی) انسان پیشکین
اولنجیه قدر چوق سفر ایلمسی لازمدر .

خود — «تو خود را این مگو از عمر و از زید» سن کنندیکه
باق عمر وزیده باقیه .

❦ بشنجی فصل ❦

(فعل بیاننده در)

۸۵ — بوراده اوچ شیدن بحث اولنه جقدر : اصل فعل ،
ذات فعل ، فرع فعل .

❦ اصل فعل ❦

۸۶ — اصل مصدر اولوب «تن» یا «دن» ایله منتهیدر .
اولکیسنه تائی، ایکنجیسنه دالی دینیلیر .
(اقسام مصدر)

۸۷ — مصدرک اقسامی درتدر : (۱) اصلی (۲) جعلی
(۳) تخفیفی (۴) مرکب .

۸۸ — «اصلی» وضعی بوزلماش مصدره دینور : «جستن»
آرامق «دانستن» بیلیمک «ربودن» جالمق .

۸۹ — «جعلی» عربی یا فارسی بر لفظک آخرینه «یدن»
علاوه سیله یاییلان مصدردر . «طلیدن» ، «فهمیدن»
«دزدیدن» کبی که آرامق بیلیمک، جالمق معناسنه در .

۹۰ — مصدرک آخرندن بونی حذف ایتدکده «مصدر
تخفیفی» یا «اسم مصدر» اولور : «خریدن» فروختن، مصدر-
لوندن «خرید» فروخت، کبی . لکن قیاسی دکلددر .

۹۱ — ایکی یاز یازده جزء دن یاییلان مصدره «مرکب»
دینور . مصدر مرکب جزء اولی اسم و صفت وادات و جزء
ثانیسی اکثر یا بو فعللردر که بونلره افعال مساعدت دینیلیر .
«آمدن» کلمک «آوردن» کتیر مک «بایستن» لازم اولمق
«بودن» موجود بولمق «توانستن» قادر اولمق «خواستن»
ایستمک «داشتن» ایدتمک «زدن» اورمق «شایستن» یاقشتمق
«شدن» اولمق «فرمودن» بیورمق «گردن» ایتکم «گفتن»
سویلمک .

بودن ، شدن فعللرینه «فعل عام» باقیسنه «خاص» دینیلیر .
۹۲ — افعال خاصه دن (بایستن) فعلنه وجوبی (شایستن)
فعلنه لزومی (خواستن) فعلنه ارادی (توانستن، دانستن)
فعللرینه ده اقتداری دینور، بونلردن صکره یا مصدر اصلی
یا تخفیفی کایر : خواهم آمد، خواهم آمدن .

۹۳ - (بر) اوست، (باز، وا) تکرار، (در، اندر)
ایجری، (فرا فراز) یوقاری، (فرو، فرود) آشاغی :
ادواتی اول افعاله داخل اولوب یا کندی مغالرینی افاده
ایدرلر ویا فعلک معناسنی بر درجه یه قدر دکشدیررلر، یاخود
بالکمز کلامه زینت و بررلر .

﴿لازم و متعدی﴾

۹۴ — فاعلک فعلی آخره تجاوز ایتمز ایسه (لازم)
تجاوز ایدر ایسه (متعدی) اولور .

لازمه مثال : (رقتن) کیتمک (افتادن) دوشمک .
 متعدی به مثال : (فرستادن) کوندرمک (افکندن)
 دوشورمک . اما افعال فارسیه اکثرا هم متعدی ، هم لازم
 استعمال اولنور .

مثبت و منفی

ادات نفیدن خالی اولان فعله مثبت ، کنديسنه اديات نفی
 لاحق اولان فعله منفی دینور .
 مثبتہ مثال : (کفتن) دیمک (رفتن) کیتمک .
 منفی به مثال : (نگفتن) دیمه مک (رفتن) کیتمه مک .

معلوم و مجهول

۹۵ - فعل متعدی یا معلوم و یا مجهول اولور : شویله که
 اگر فعل فاعله اسناد اولنور ایسه معلوم اولور . اگر فاعلنک
 غیریسنه اسناد اولنور ایسه مجهول اولور .
 معلومه مثال : (ردن) اورمق (خواندن) اوقومق .
 مجهوله مثال : (زده شدن) اورلق (خوانده شدن) اوقونمق .
 بوراده معلوم اولیور که فعل معلومی مجهول ایتمه نک اسولی
 (شدن) فعلنک الحاقیله در .

مطاوعت

۹۶ - مطاوعت ، فاعلنک تأثیرینی مفعولنک قبول ایتسیدر .

فارسیده بوکا صیغه مخصوص واردر : (بژمردن) پورسومک -
صولق (افسردن) سونمک کبی . لازم و مجهول صیغه لری ایله
دخی افاده اولنور . (گسیختن) چوزلمک (بریده شدن)
کسلمک کبی .

اخباری - نشائی

۹۷ - بر فعل برحالی زمان ایله مقید و صورت قطعیده
بیان ایدر ایسه آکا (اخباری) ، شک و تردید و آرزو و امید
کبی شیلر ایله ماقبلنه مربوط اولوب زمان ایله مقید بولنمائه
(انشائی) دینور .

اخباری به مثال : (زید گفت ، میگوید ، خواهد گفت)
زید دیدی ، دیبور ، دینه چک .

انشائی به مثال : (هاما خواهد گفت) صانیرم سویلیه چک
(کاشکی بگوید) بولای که سویلیه .

۹۷ - مشروط اولان فعله (شرطی) وایتمسینه اجبار
اولنان فعله (امر) وایتمسینه اجبار اولنان فعله (نهی)
وایتمسینه ایجاب معنایی بولنان فعله (وجودی) و لزوم معنایی
بولنانه (التزامی) دینور .

شرطه مثال : (اگر بگوید) دیرسه ، (هرچند بگوید)
هر نه قدر سویلر ایسه .

امره مثال : (بگوی) سویله (گو بگو) وارسون
سویلسون .

نهیہ مثال : (مگو) سویلمه (مبادا بگوئی) اولیہ سویلیہ سین .
 وجوبہ مثال : (باید بگویم) مطلقا دیہ جکم (بایست گفته .
 باشد) دیمش اولملیدر .
 لزومه مثال (گفتنیم) دیہ جکم لازمدر .

ازمنہ

- ۹۹ - ازمنہ ، ماضی و حال و استقبالدن عبارتدر :
- ماضی کچمش زمانہ دینور . اقسامی درتدر : (ماضی^۱ شهودی ، حکایت شهودی ، ماضی^۲ نقلی ، روایت نقلی) در .
 ۱۰۰ . (شهودی) گوز ایله کورونمش ویا کورونمش کبی
 سویلنان فعلہ (و حکایت شهودی) آئی صکرہ دن سویلمکہ
 دینور : (گفتیم) دیدم - دیر ایدم .
- ۱۰۱ - ایش-تمک ویا حدس و تخمین اوزرینہ سویلنان :
 فعلہ (نقلی) و آئی افسانہ گونه سویلمکہ (روایت نقلی) دینور :
 (گفته ام ، گفته بودم) دیمشم ، دیمش ایدم .
- ۱۰۲ - (حال) شمیدیکی زمانہ دینیلیر . حال ایله استقبالی
 مشتمل بر صیغہ وزدرکہ آکا (مضارع) دینیلیر . فرقلری
 قرینہ ایله آکلاشیلیر . اما مضارعک اولنه (می) الحاقیلہ حالہ
 مخصوص اولور : (گوید) سویلر (میگوید) سویلیور . بورادہ
 مضارعہ (انشائی بسیط و مرکب) نامی ویرلمشدر .
- ۱۰۲ - مستقبل ایکی درلودر : غیر صریح ، صریح .

(غیر صریح) عیناً مضارع صیغه سیدر . (صریح) با و
خواستن فعلیه مرکب اولان صیغه یه اطلاق اولنور : (گوید)
سویلر (بگوید) صکره سویلر (خواهد گفت) سویلیه جک
بو اوج زمان ایله مقید اولیان فعللرک جمله سی (انشائی)
قسمندندر .

﴿ ذات فعل ﴾

۱۰۳ - ذات فعل متکلم و مخاطب غائبه منسوب و زمانه
مقارن اولمغله برایشه یا بر کیفیتیه دلالت ایدن صیغه یه دینور .
۱۰۴ - فارسیده تنبیه اولمدیغندن و مذکر و مؤنثک
تساویسندن ذوات افعالك صیغه لری آلتیه منحصر در :
(مفرد و متکلم) ، (جمع متکلم) ، (مفرد مخاطب)
(جمع مخاطب) ، (مفرد غائب) ، (جمع غائب) .

۱۰۵ - امر حاضر دن ماعدا فعللرک ماقبلندن ضمیره منفصل
کتیرمک قاعده دندر : (اوگفت . توگفتی . من گفتم) گبی .
لکن تخفیف ایچون آخر لرنده کی ضمیر اسنادی ایله اکتفا اولنور .
بوراده اوج فعلک تصریفی نمونه اولمق اوزه کوستریله جکدر .

﴿ استطراد ﴾

۱۰۶ - فارسی لساننده فعلک تصریفی عربجه فعللرک تصریفی
گبی اولمق مطابق قاعده ایسه ده اصول جدیدیه اتباعاً بزدخی
بوراده تصریفی متکلم صیغه سندن باشلادق .

﴿بودن فعلنك صورت تصریفی﴾

(زمان حال)

(مفرد)

(جمع)

(متكلم) میباشم - (بن - ام) میباشیم بز - ز
(مخاطب) میباشی - (سن - سین) میباشید سز - سکز
(غائب) میباشد - (او - در) میباشند آنلر - در .

(ماضی شهودی)

(حکایت شهودی)

بودم بودیم بودی بودید بود بودند
بودی بودید بود بودند
بود بودند
ایدم الی آخره

(ماضی نقلی)

(روایت نقلی)

بوده ام بوده ایم بوده بودی ...
بوده بودید ...
بوده است بوده اند
ایشم الی آخره

(مستقبل صریح)

خواهم بود خواهی بود خواهی بود
خواهی بود خواهی بود خواهی بود
خواهد بود خواهند بود خواهند بود

(نوع دیگر)	(امر حاضر)
بوید	(باش) باشید
بود	(باشد) باشند
اولی آخره	اولی ، الی آخره
(انشائی مرکب)	(مضاع با انشائی مفرد)
بوده باشم	باشم
بوده باشی	باشی
بوده باشند	باشند
اولمش اولهیم الی آخره	اولهیم الی آخره
(اسم مفعول)	(اسم فاعل)
(باشند ، باشندگان) اولان اولانلر . (بوده ، بودگان) اولمش ، اولمشلر .	
مصدر ، (بودن) بولمق . مصدر تحقیقی ، (بود) بولنه .	

﴿ شدن فعلنك صورت تصریفی ﴾

(زمان حال)

(جمع)	مفرد
میشوم	(متکلم) - میشوم
میشوید	(مخاطب) - میشوی
میشوند	(غائب) - میشود
اولیورز	اولیورم

(ماضی شهودی)

شدم شدیم

شدی شدید

شد شدند

اولدم

(ماضی نقلی)

شده‌ام شده‌ایم

شده‌ * شده‌اید

شده‌است شده‌اند

اولشم

(مستقبل صریح)

خواهم شد خواهیم شد

خواهی شد خواهید شد

خواهد شد خواهند شد

اوله‌جفم

(مضارع یا انشائی مفرد)

شوم شویم

شوی شوید

شود شوند

اوله‌یم

(حکایه شهودی)

میشدم میشدیم

میشدی میشدید

میشد میشدند

اولیوردم

(روایت نقلی)

شده‌بودم شده‌بودیم

شده‌بودی شده‌بودید

شده‌بود شده‌بودند

اولمش ایدم

(امر حاضر)

بشو بشوید

بشود بشوند

اول الی آخره

(انشائی مرکب)

شده‌باشم شده‌باشیم

شده‌باشی شده‌باشید

شده‌باشد شده‌باشند

اولمش اوله‌یم

(اسم فاعل)	(اسم مفعول)
(شونده، شوندگان) اولانلر	(شده، شدگان) اولمشلر.
مصدر : (شدن) اولمق	مصدر تخفیفی : (شده) اوله.

﴿خواندن فعلنك صورت تصریفي﴾

(زمان حال یا مضارع)

(میخوانم)	او قویورم
(میخوانی)	او قویورسین
(میخواند)	او قویورلر.
(ماضی شهودی)	(حکایه شهودی)
خواندم	میخواندم
خواندی	میخواندی
خواند	میخواندند
او قودم الی آخره	او قیور ایدم

(روایت نقلی)

خوانده‌ام	خوانده بودم
خوانده‌ای	خوانده بودی
خوانده‌است	خوانده بود
او قومشم الی آخره	او قومشدم الی آخره

(ماضی نقلی)

❦ مستقبل صریح ❦

خواهیم خواند	خواهی خواند
خواهید خواند	خواهید خواند
خواهند خواند	خواهند خواند

(امر حاضر) (مضارع یا خود انشائی مفرد)

بخوان	بخوانید	خوانم	خوانم
بخواند	بخوانند	خوانی	خوانید
اوقو الی آخره		خواند	خوانند
اوقویهیم الی آخره			

(انشائی مرکبه)

خوانده باشم	خوانده باشید
خوانده باشی	خوانده باشید
خوانده باشد	خوانده باشند

(اسم فاعل) (اسم مفعول)

(خواننده، خوانندگان) اوقویان. (خوانده، خوانده شده) اوقومش
(مصدر) : (خواندن) اوقومق. (مصدر تخفیفی) : (خواند) اوقومه

❦ اصول اشتقاق ❦

۱۰۶ — اصل مشتق منه مصدر اولوب ذوات وفروع
افعال بر ترتیب مخصوص ایله آندن مشتقد .

ایشته نمونه اولمق اوزره : (آوردن) کتیرمک ، (باقتن) اورمق فعللرینک وجوه مشتقاتی :

۱ — مصدرک آخرندن نونک حذفله مصدر تخفیفی و مصدر تخفیفی به (ها) علاوه سیله اسم مفعول اولور : (آوردن) .
آورد (آورده) . (باقتن) . بافت (بافته) .

۲ — مصدر تخفیفینک آخرینه ضمائر اسنادیه الحاقیه ماضی*
شهودی و ماضی* شهودینک اولنه بر (می) اذخایله حکایت
شهودی اولور : آورد (آوردم) میآوردم . (بافت) باقم
(می باقم) .

۳ — اسم مفعولک آخرینه ضمائر الحاقیه (ماضی* نقلی)
و ضمائر دن اول بودن* فعلنک مصدر تخفیفیسی علاوه سیله
(روایت نقلی) اولور : آورده (آوردهام) آورده بودم . بافته
(بافتهام) بافته بودم .

۴ — (مستقبل صریح) تصریف اولنه جق فعلک مصدر
تخفیفیسنه خواستن فعلنک مضارعی علاوه سیله اولور : (خواهم
آورد) (خواهم بافت) . (بیاورم) (بیافم) دخی مستقبلدر .
• — امر حاضر مصدرک آخرندن دال ونون و تا نونک
حذفی ایله اولور : آور . باف .

۶ — (فعل انشائی بسیط) یا (مضارع) ، امر حاضر
ضمائر اسنادیه الحاقیه (زمان حال) فعل انشائی بسیطک اولر
(می) علاوه سیله اولور : (آورم) (باقم) . (میآورم) (میافم)

۷ - « انشائی مرکبه ، بوندن فعل مضارعنك اولنه
تصريف اولنه جق فعلك اسم مفعولى علاوه سيله اولور :
« آورده باشم » ، « بافته باشم » .

۸ - « اسم فاعل ، امر حاضرک مفرد مخاطبي آخريه
« نده » ، اضافه سيله اولور : « آورنده » ، « بافنده » . اشبو وجوه
تمام افعالدن مطرداً و قياساً کليز . فقط هر بر فعلك مصدر
تخفيفيسى برأسه قوللانييله مار .

بونلردن بشقه سماعى اوله رق بعض ديكر مشتقات واردركه
آنلره « فروع افعال » دينور . آنلرده فصل آتيدمه كله جكدر .

﴿ قاعدة تعدى ﴾

۱۰۷ - بعض افعالک امر بسيطى آخريه « اندن » ، اضافه
سيله بر مرتبه و « انيدن » ، علاوه سيله ايکي مرتبه متعدى اولور :
« نوشتن » ، « يازمق » ، « نويساندن » ، « يازدرتمق » ، « نويسانيدن » ، « يازدرتمق »
فقط بو قاعده مطرد اوليوب اکتريا افعال فارسيله هم لازم
و هم متعدى اوله رق ويا متعدى معناسنى افاده ديكر بر تعبيرله
قوللانييلير .

﴿ قاعدة مجهول ﴾

۱۰۸ - تصريف اولنه جق فعلك اسم مفعولى « شدن » ،
فعليله تركيب اولندوقده مجهول اول . مثلاً « خواندن » ، مجهولنك .

مصدری (خوانده شدن) و ماضی شهودیسی (خوانده شدم)
امر حاضری (خوانده شو) اولور . باقیسی بوکا قیاس اولنه .

﴿ قاعده نئی ونهی ﴾

۱۰۹ — امر حاضر دن ماعدا سائر افعال مفرده نك اولنه
و مركبه نك جزء آخري نه نون داخل اوله رق صيغه نئی و امر
حاضره ميم داخل اوله رق صيغه نهی اولور : (نمیخواند)
او قومبور (نمیخواند) او قومدی (کار نکرد) ایش کورمدی
(نمیخوانده باشی) او قومش اوله (نمیخواند) او قومه (گریان مشو)
آغلامه .

(فصل) ماضینك حرف اولی و ثانسی هر ایکسینه علامت
نفيك دخولی جائزدر : (گفته نبود، نكفته بود) ديمه مش
ایدی .

﴿ بعض خصائص افعال ﴾

۱۱۰ — تمام افعاله جوازا و امر حاضره لزوماً باء مكسوره
داخل اوله رق افاده تأکید و تقرير ایدر : (نمیخواند) او قومدی .
(نمیخواند) او قومو . بو (با) ايله (نون) نئی (ميم) نهیسن
سكره واقع اولان الف اوائل افعاله يايه قلب اولور . (بیا)
(نیا) (میا) .

۱۱۱ — ماضيلك آخري نه (یا) اضافه اولنه رق افاده

استمرار و دوام و افعال شرط و ارادات و وجوب و امکانده
افاده تأکید دخی ایدر .

(گفتمی) دیر ایدم (میگفتی) دیر ایدی (گفته بودندی)
دیمش ایدیلر . (گرمیکردی) ایدسه ایدم (میخواستمی) ایستر
ایدم (میایستی) لازم ایدی (میشایستی) ممکن ایدی .

۱۱۲ — افعالک اولنه، ضرورته آخینه (همی) داخل
اوله رق افاده استمرار و ثبوت ایدر : (همی رقم) یاخود
(رقم همی) کیتمدن کیری قالماز ایدم .

۱۱۳ — ماضی شهودی نقلیه (است) الحاق اولنه رق
افاده شك و ظن ایدر : (شنیدستم) (شنیده استم) . ایشتم
ایشتمش ، (شنیدستی) ، (شنیده استی) ایشتدک ، ایشتمش سین .
۱۱۴ — امر غائب ایله نهی غائبک دالندن اول ویا صکره
بر الف زیاده قنوب افاده دعا و نفرین ایدر : (خدایا مرزاد)
یاخود (بیامرزد) الله تعالی عفو بیورسون . یا بیوره (مماناد)
قالمسون (مماندا) قالمیه .

﴿ افعال قیاسیه ﴾

۱۱۵ — ادات مصدردن اول مطلقا (زمین خوش فارس)
حروفندن بریسی واقع اولوب بونلر امرده اکثریاسا اثر حروفه
منقلب اولور لر رسده اشبو قلب بر درجهیه قدر قیاسی بر قاعده

نمخته مضبوط واول قاعده دن خارج اولنلری محدوددر. ایشته
بوراده ایله مستثنیاتی مذکور حرفلر صره سیله مفصلاً بیان اولنور.
۱۱۶ — (ز) ایله (م) هر بریسی بر صیغه یه منحصردر :
(زدن) اورمق (زن)، (آمدن) کلمک (آی) .

۱۱۷ — دی، حذف اولور .
(تابیدن) بومک (تاب)، (رسیدن) ایریشمک (رس)

﴿ مستثنیاتی ﴾

(آفریدن) یاراتمق (آفرین)، (چیدن) دیوشیرمک
(چین)، (دیدن) کوومک (بین) (گرویدن) اینانمق
(گرای)، (کنزیدن) سچمک (گیزین)، (شنیدن)
ایشتمک (شنو)
«ن» اصلاً تغیر ایتمز (خواندن) اوقومق (خوان) (راندن)
قوغمق (ران) .

۱۱۸ — «خ» اولورسه «زا» یه قلب اولور :
(انداختن) آتمق (انداز)، (افروختن) یاقمق (افروز)
(گریختن) قاجمق (گریز)

﴿ مستثنیاتی ﴾

(بختن) پیشیرمک (بز)، (شناختن) طانمق (شناس)
(فروختن) صاتمق (فروش)، (کسیختن) قیرمق (گسل) .
۱۱۹ — «و» الفه قلب ومطرداً آندن صکره بر یا زیاده
قیلنور :

(آسودن) دیکلشمک (آسای) ، (فرمودن) بیورمق (فرمای) .

﴿مستثنیاتی﴾

(غنودن) امرغنمق (غنو) ، (بودن) وارلق (باش) ، (شودن) اولمق (شو) بوفلک مخفی (شدن) فعلیدر .

۱۲۰ — (ش) الفدن صکره اولورسه رایه قلب اولور :

(داشتن) مالک اولمق (دار) ، (انباشتن) طولدرمق

(انبار) باقی مواضعده قاعده کلیه سی یوقدر :

(کشتن) اولدرمک (کش) ، (کشتن) اولمق (گرد) .

(ریشتن) بومک (ریش) ، (بوستن) یازمق (نویس) ،

(هشتن) براقق (هل) .

۱۲۱ — « ف » یا به قلب اولور :

(یافتن) بولمق (یاب) ، (کوفتن) دوکمک (کوب) ،

(فریقتن) آلداتمق (فریب) .

﴿مستثنیاتی﴾

(پذیرفتن) قبول ایتمک (پذیر) ، (خفتن) اویموق

(خفت) یا (خواب) ، (ریتن) کیتیمک (رو) ، (سفتن)

دلمک (سنب) ، (کاویدن) آرامق (کاو) ، (گفتن) دیمک

(گوی) (کرفتن) طومتق (گیر) ، (نهفتن) کیزلمک

(نهفته دار) ، (باقتن) ایله (شکافتن) فمللرنده تغیر وتبیدل
یوقدر . امر حاضر لری (باف) ، (شکاف) کلیر .
۱۲۲ — «ا» حذف اولور : (ایستادن) طور مق (ایست)
(نهادن) قویق (نه)

﴿ مستثنیاتی ﴾

« دادن » ویرمک « ده » ، « زادن » طوغمق « زای » ،
« ستادن » آلمق « ستان » ، « کشادن » آچمق « کشای » ،
۱۲۳ — « ر » کندی حالی اوزره باقی قالب بعضاً آندن
اول بر الف زیاده اولتور :
« آوردن » کتیرمک « آور » ، « خوردن » یمک « خور-
خوار » .

﴿ مستثنیاتی ﴾

« بردن » کوتومک « بر » ، « کردن » ایتمک « کن » ،
« مردن » اولمک « میر » .
۱۲۴ — « س » ماقبلی مضموم اولورسه واوه قلب ومطردا
آندن سکره بر یا دخی زیاده قیلنیر .
« جستن » آرامق « جوی » ، « شستن » ییقامق « شوی » ،
باقیسی مستثنا قیلندندر : « آراستن » طوناتمق « آرای » ،
« بستن » باغلامق « بند » ، « جستن » اتلامق « جه » ، « خاستن »
قالقمق « خیز » ، « خواستن » ایستمک « خواه » ، « دانستن »

بیلیمك « دان » ، « زیستن » ، یشامق « زی » ، « شكستن » ،
 قیرمق « شكَن » ، « گسیستن » ، چوزمك « كسل » ، « نشستن » ،
 اوطورمق « نشین » .

« بایستن » فعلنك امر حاضرى « بای » ، مضارعى « باید » ،
 « شایستن » فعلنك امر حاضرى « شای » ، مضارعى « شاید » ، كلیر .

❧ افعال مشهوره فارسیه ❧

۱۲۵ -- بو افعالك امر حاضر لریله از برلنسی تمام مبحث
 افعالك تمرینی صایله بیلیر :

❧ امر حاضر ایله الف ممدوده ❧

آرام	دیكلنمك	ارامیدن
آرای	طوناتمق	آراستن
آزار	اینجتمك	آزردن
آزمای	دنه مك	آزمودن
آسای	راحت ایتك	آسودن
آشام	ایچمك	آشامیدن
آشوب	قارشدرمق	آشفتن
آفرین	یاراتمق	آفریدن
آگن	طیقماق ، طولدیرمق	آكندن
آلفته شو	آلشمق	آلفتن
آلای	بولاشدیرمق ، پیسلتمك	آلودن

آماس	شیشمک	آماسیدن
آی	کلمک	آمدن
آمرز	عفو ایتمک	آمرزیدن
آمور	او کر نمک	آموختن
آور	کتیرمک	آوردن
آویز	آصمق	آویختن

الف

ارز	دکمک	ارزیدن
افت	دوشمک	افتادن
افروز	یاندر مق، یانمق	افروختن
افزای	آرترمق	افزودن
افسرده شو	طونمق	افسردن
افشار	صیقمق	افشردن
افکن	آتمق	افکندن
انجام	بتورمک	انجامیدن
اندیش	دوشونمک	اندیشیدن
اندوز	قزانمق	اندوختن
اندای	صیوامق	اندودن
انگیز	قوپارمق	انگیختن
ایست	طورمق	ایستادن

ب

باختن	اوینامق	باز
بافتن	طوقومق	باف
بالیدن	قبارمق	بال
بایستن	کرکمک	بای
بخشودن	باغشلامق	بخشای
بردن	گوتورمک	بر
بسیجیدن	حاضرلامق	بسیج
بوسیدن	اوپمک	بوس
بوئیدن	قوقلامق	بوی

پ

پائیدن	کوزتمک	پای
پاختن	پیشیرمک	پز
پذیرفتن	قبول ایتمک	پذیر
پریدن	اوچق	پر
پراکندن	طاغیتمق	پراکن
پژوهیدن	آرشدیرمق	پژوه
پناهیدن	صیغنمق	پناه
پنداشتن	صامق	پندار
پوئیدن	قوشمق	پوی

پیچیدن	صارمق	پیچ
پیراستن	بودامق	پیرای
پیوستن	ارشمک	پیوند
پیودن	اولچمک	پیای

ت

تابیدن	قزیشدیرمق	تاب
تاختن	قوشمق	تاز
تافتن	دوندرمک	تاب
تراشیدن	یوتتمق . قازیمق	تراش
تراویدن	سوزمک	تراو
توانستن	قادراولمق، بجرمک	توان

ج

جستن	آتلامق	جه
جنیدن	قلدانق	جنب
جوشیدن	قاینامق	جوش

چ

چریدن	اوتلامق	چر
چسبیدن	یابشمق	چسب
چکیدن	طاملامق	چک

خ

خای	چکنه مک	خائیدن
خار	قاشیمق	خاریدن
خیز	قالقمق	خاستن
خروش	باضرمق	خروشیدن
خند	کولمق	خندیدن
خواه	ایسته مک	خواستن
خشگ	قوریمق	خشکیدن
خواب	او یومق	خوابیدن
خوان	او قومق	خواندن

د

در	ییرتمق	در دیدن
درخش	پارلامق	درخشیدن
درنگ	طورمق	درنگیدن
دو	قوشمق	دویدن
دوز	دیکمک	دوختن
دوش	صاعمق	دوشیدن
یین	کورمک	دیدن

شکبیدن	طایانمق	شکب
شمردن	صایمق	شمر
شناختن	طایمق	شناس
شنیدن	ایشتمک	شنو
شوریدن	قالقشمق	شور

غ

عریدن	کورله مک	—
غریبیدن	باغرمق	غریب
غلتیدن	یو وارد لایمق	غلت
غنودن	ایمز غنمق	غنو

ف

فراختن	قالدیرمق	فراز
فرستادن	کوندرومک	فرست
فرسودن	اسکیتتمک	فرسای
فرمودن	بیورمق	فرمای
فروختن	صایمق	فروش
فریفتن	الدایمق	فریب
غزودن	ارترمق	غزای

ک

کداختن	اریتمک	کداز
گذشتن	کچمک	گذر

گرویدن	اینامق	گرو. کرای
گرفتن	طوتمق	گیر
گریستن	آغلامق	گری
گریختن	قاجق	گریز
گزیدن	ایصرمق	گز
گزیدن	سچمک	گزین
گساردن	دفع ایتمک، یمک	گسار
گستردن	یایمق	گستر
گسستن	چوزمک	گسل
گشتن	گزمک	گرد
کشودن	آجق	کشای
گفتن	دیمک	گوی
گماشتن	مأمور ایتمک	کمار

ك

کاستن	اکسلماتک	کاس
کاشتن	اکمک	کار
کاویدن	آرامق	کاو
کاهیدن	اکسلماتک	کاه
کردن	ایتمک	کن
کشیدن	چکمک	کش

کوش	چالیشمق	کوشیدن
کوب	دو کمک	کوفتن

لرز	دتره مک	لرزیدن
اغز	قایمق	لغزیدن
لنگک	طوبالامق	لنگیدن
لیس	یالامق	لیسیمدن

م

مال	از مک	مالیدن
مان	قالمق	ماندن
مک	امک	مکیدن
موی	آغلامق	موئیدن

ن

ناز	کوکنمک	نازیدن
نال	ایکله مک	نالیدن
نام	آدقویمق	نامیدن
نشین	اوطورمق	نشستن
نکار	نقش ایتمک	نکاشتن

نکر	باقق	نگریستن
نکوه	ذم ایتک	نکوهیدن
نمای	کوسترمک	نمودن
نواز	اوخشامق	نواختن
نورد	بوکمک	نوردیدن
نویس	یازمق	نوشتن
نه	قویق	نهادن
نهفت	کیرلنک	نهفتن
نیوش	ایشتمک	نیوشیدن

و

ورز	کندی بی آلیشدرمق	ورزیدن
وز	اسمک	وزیدن

ه

هراس	قورقق	هراسیدن
هل	براقق	هشتن

ی

یاب	بولق	یافتن
-----	------	-------

آلتنجی فصل

(فروع افعال بیاننده در)

۱۲۶ — فروع افعال اسم مصدر، حاصل مصدر، صفت
مشبه، صیغه حالیه، صیغه مبالغه، اسم آلتدن عبارتدر .

مصدر دن مشتق اولان فروع افعال

۱۲۷ — (۱) مصدر تخفیفی مفرد و مرکب اسم مصدر
حکمنده در: (خرید) آتش (فروخت) صاتش (خرید و فروخت)
آتش ویریش .

۱۲۸ — (۲) مصدر تخفیفینک آخرینه (ان) الحاقیه
حاصل مصدر و صفت اولور .

(رفتار) کیدش (گفتار) سویلش .
حاصل مصدر : (کردار) فعل (دیدار) زیارت .

(خواستار) (طالب) (پرستار) خادمه .
صفت (خریدار) مشتری (نمودار) ظاهر .

۱۲۹ — (۳) مصدر تخفیفینک آخرینه (گار) الحاقیه
صیغه مبالغه اولور: (پروردگار) رزاق (آفریدگار) خلاق .

امر حاضر دن مشتق اولان فروع افعال

۱۳۰ — (۴) امر حاضرک مفرد مخاطبی بمضاً حاصل
مصدر مقامنده قوللانیلیر: (ناز) استقنا (نیاز) التماس .

۱۳۱ — (۵) امر حاضرده باخصوص فعل لازم اولانلر

الف الحاقيله صفت مشبهه اولور : (دانا) عليم (بينا) بصير (شكيا) صبور .

۱۳۲ - (۶) الف ونون الحاقيله صيغه حالیه اولور :
(افتان) دوشهرك (خيزان) قالقهرق ، بعضاً صفت مشبهه اولور : (نمايان) جلی (شايان) حقيق ،

۱۳۳ - (۷) (ش) الحاقيله اسم مصدر اولور :
(دانش) علم (بينش) بصيرت .

۱۳۴ - (۸) (هـ) علاوه سيله حاصل مصدر اولور :
(گريه) آغلامه (خنده) کولمه .

۱۳۵ - (۹) (گار) علاوه سيله صيغه مبالغه اولور :
(آموزگار) معلم (آمرزگار) غفور .

۱۳۶ - (۱۰) (هـ) الحاقيله اسم آلت اولور : (آویزه)
آصقي (استره) م (ستيزه) غوعا آلتی (آينه) رينت آلتی .

{ یدنجی فصل }

(متعلقات فعل بیاننده در)

۱۳۷ - متعلقات فعل اسما وصفات وظروف ادوات
ایله بعض تعیرات مخصوصه دن عبارت اولوب بسیط و مرکب
اوله رق قوللانیلیر . فمלק نه زمان ونه مکانه وقوعی ایله نوع
وعددی و احوال سائره سنی بیان ایدر . بونلردن بعضیسی ایکی
ویا زیاده مقامده دخی استعمال اولنور . اشبو جزء کلامه

متعلقات فعل دینورسده متعلق بالکثر فعله منحصر اولیوب
فاعل ایله مفعول وصفات وکندیلرندن دیگر بر متعلقك دخی
متممی اوله رق کیفیت و هیأتی بیان ایچون استعمال اولنور :

ظروف زمان

۱۳۸ - (کی) قجان (گاهی) بعضاً (بگاه) و قتیله (بیگاه)
و قسز (باگاه، ناکهان) آنسزین (مرگاه) قجان که (مرکز)
ابدأ (همیشه) دائماً (پیوسته) بردوزی به (در آغاز) ایلکن
(در انجام) صوکنده (همیشه) وقتا که (اکنون) شمدی
(ایدون، همیدون) اولوقت (ایدر) حالا (هنوز) دها (دمی)
بر آن (دردم) چارچابوق (دمبدم) هرآنده (هاندم) درحال
(زود) تیز (دیر) کیچ (ازدیرباز) چوقدنبری (دیرگاهی)
برچوق وقت (امروز) بوکون (امشب) بوکیجه (شباهنگام،
شبانہ) کیجه لین (شبانروز) کیجه کوندوز (شامکاهان) اقشام وقتی
(دوش، دوشینه) دون کیجه (دیروز) دون (بری، برپریروز) اولکی
کون (پس پریر) دها اولکی کون (فردا) یارین (پس فردا) او بریسی
کون (بامداد) صباح (بامدادان) صباحلین (بامدادبگاه) صباح
ایرکن (باموشام) صباح، واقشام (سال امسالین، امسال) بوسنه
(سال گذشته) کچن سنه (سال آینده) کله جک سنه .

ظروف مکان

۱۳۹ - (کجا) نزه (ایجا) بورا (فرا) یوقاری (فرو)

آشاغی (بالا) اوست (بائین) آلت (پیش) ایلری (پس) کیری (واپس) آرقه (هرسو) هریانده (روبرو) قارشى قارشى (درون) ایجری (بیرون) طیشاری (برزبر) اوستده (درزیر) آلتده (درمیان) اورتهده (درکران) ، کنارده (براست) صاغه (بجب) صوله (نزدیک) یقین (دور) اوزاق .

❁ قیود ترتیب و تأکید ❁

۱۴۰ - (نخست) ایلک (نخستین) برنجی (آنگاه) صکره (پس - پس آنگاه) بعسده (یکبار) بردنبه (برابر) برلکده (سراسر - سراسر) باشند باشه (درهم) قاریشیق (درهم، برهم) مخلوط (یکان یکان) برر برر (گروها گروه) آلايله (پی در پی) ، پیایی (بلا فضلہ) درانجام) عاقبت (تک تنها) یاپ یالکمز (بخود) کندی کندینه (خود بخود) کندی باشنه (خویشتن) کندیسى .

❁ قیود کمیت و قیاس ❁

۱۴۱ - (چند) نه قدر (چندان، چندین) بو قدر (بسی، بسا) چوق (خیلی) چوقدن چوق (فراوان) بول (سخت) قتی (اندک) کم) آز (هرچه کمتر) اقل قلیل (نیمه کاره) یاری بچق (هرچه بیشتر) اک زیاده (کامیش) تقریباً (یشکم) آز چوق (کمتر) ازجه (دست کم) اقلا (چونین) بونک کبی (افزون) زیاده (بس) آنجق (بیکم و کاست) طاس تمام (پاک - یکجا) تماماً

«هان، بعینه، همگان، تماماً» پارچه پارچه، آزار آزار، دیکسر،
 باشند باشه «بدستی، برقاریش، تیرپرتابی، اوق آتمی» همسنگ
 مورچه، برقارنجه قدر «چندخردلی، بر خردل قدر».

﴿ قیود کیفیت و وصفیت ﴾

۱۴۲ — «چون، فصل» شتابان، چابالیه‌رق «لنگ،
 لنگان، آقسیه‌رق» کورکورانه، علی العمیا «آشکاره، آچقدن
 «نهانی، کیزلیجه» «بفرخی، سمادته» «ناچار، بالضروره
 «دربرده، کیزی» «همواره، بر دوزی» «ارزان — رایگان،
 «اوجوز» «گران — شایکان، بهالی» «نیک» «انی» «سخت، قتی
 «خوب» «کوزل» «بد، فنا» «چست وچالاک»، قیص قیوراق
 «تندوتیز، چارچابک» «دوشا دوش، اوموز اوموزه» «مومو،
 مفصلاً» «نشستی، ر اوطورش» «بجا، یرنده» «بیجا، محلسز
 «خواه ناحواه، ایسترایستمز» «گاه و بیگاه، وقتلی وقتسز
 «بهرسان، فصل ایسه» «دلیرانه، ییکتجه‌سنه» «جدا گانه» «یربجه
 «دانسته، بیله‌رک» «نهفته، خفیاً» «برهنه‌پاه، یالین ایاق» «سردر هوا،
 متکبرانه» «اندک اندک، ازار ازار» «بیهوده، نوش بوشنه
 «بنادانی» «جاهلجه‌سنه» «ازروی خود، اوصولق ایله».

﴿ قیود نفی و سلب ﴾

۱۴۳ — «نه، م هیچ، هرگز، ابداً»، «هیچگاه»،
 هیچ بروقت «هیچ‌رو، هیچ بروجه ایله».

❧ قیود ایجاب و تصدیق ❧

۱۴۴ — (آری) اوت (بچشم) باش کوز اوستنه (هر
آینه) البته (نهمار) حقیقه (باشد) اولسون (راستی را)
کرچکدن (بدرستی) فی الواقع (بیگزاف) یالان اولسون
(بیچند و چون) بلاخلاف (بیچون و چرا) بلادلیل (بیهمه چیز)
صحیحاً (اینست و جزاین نیست) شهه سر (بی بوک و مگر) بلا تعلل
(چه به ارین) بم المطلوب، نوندن ایسی نه اولور .

❧ قیود شک و ظن ❧

۱۴۵ — (مگر) بلکه (شاید) کویا (هانا) صانکه
(افند) اولور. (دور نیست) اوراق دکلدور. (کمام) ظنمه کوره
(پندارم) بنجه (شدنیست) اولاغاندور (رواست) جائزدور
(کارست) ایشی بیلیر (بوکه) اوله که

❧ قیود استفهام ❧

۱۴۶ — (آیا) عجبیا (کی) قچان (کجا) نره (چون)
نصل (چرا) نیچون (چند) قاج (کو) قی یا (چگونه)
نه درلو (چسان) ندکلو (کدام) قنئی .

❧ قیود شرط ❧

۱۴۷ — (اگر) (اگرچه) (هرگاه) (هرچند) (اگرچند)

م م م م م

﴿ سکنزنجی فصل حروف بیانده در ﴾

(حروف معانی بسیطه)

۱۴۸ — بعض معانی بی کسب ایچون جمله و کلامه داخل اولانله دینور . بو فصلده تمرین آنجق حفظ اشعاردرد :

(۱)

۱۴۹ — اول ووسط و آخر کلمه یه داخل اولور . اول کلمه ده (اصلی) (وصلی) (تعریه) ایچوندر :

(اصلی) اولدرکه حذفی جائز اولیه : (اندام) اعضا (انجام) صوك . (وصلی) اولدرکه حذفی جائز اوله (افسوس) یازیق (افتادن) دوشمك ، (تعریه) یالکیز ضرورت ایچون کلندردر : (ابا) (ابر) (ابی) :

«ابی حکم شرع آنخوردن خطاست»

شرعك حکمی اولمدقچه صو ایچمك بیله خطادر .

۱۵۰ — الف اواسط بش قسمدر .

مضارع داخل اولان الف تمنی ودعادر :

«خداش درنفس آخرین بیامر زاد»

الله تعالی صوك نفسنده آنی عفو ایلسون .

۱۵۱ — الف متجانس که الف توالی و مقابله دخی دینور :

(این پر ازالهای رنگارنگ)

(وان پر ازمیو های گوناگون)

بوراسی هررنگ لاله ایله مخلو ، اوراسی درلودولومیوه لر ایله طولو ،

۱۵۲ — الف توسل که ایکی کله‌بی بر ایدر : (سراپا)
 باشند آیآغه (سراسر) باشند باشه :

« در سراپای وجودت هنری نیست که نیست ،
 باشکدن ایآغه قدر اولمدق هنر یوقدر .

۱۵۳ — واو عطفدن بدل اولان الفدر : (کایش)
 (تکابو) ۲۸ .

۱۵۴ — الف زانده‌در : (نگوسار — نگونسر) باشی
 آشاعی (سبکسار — سبکسر) خفیف باشلی — عقلسز .

۱۵۵ — الف اواخر کلمات ۸ در .

۱۵۶ — الف ندا :

« دلایکدم از خواب بیدار شو »

کوکل بر دم اویقودن اویان .

۱۵۷ — الف تعجب و تأسف :

دریغا بر آن‌کز جهان بست رخت

خوشا آنکه بنشست بر روی تخت

افسوس آکا کیم جهاندن یوکی ناعلدی ، نوطلو آکا کیم تخت اوررینه اوتوردی .

۱۵۸ — علامت صفت مشبهه : (دانا) علیم (بینا) بصیر

(زیبا) کوزل .

۱۵۹ — علامت صفت : (روا) جائز (سزا) لایق

(بویا) قوقولو .

۱۶۰ — یادن منقلب اولان الف نسبت :

« فراخای جهام تنگناشد »

جهانك ككشلكي بكا طار اولدی .

اصلی مسیحی اولان (مسیحا) النی دخی بو قیلدندر :

۱۶۱ — الف دعا ونفرین :

« روز شادی دشمنش کمیندا »

دشمنی ایی کون آز کورسون .

۱۶۲ — الف زینت و ضرورت :

« شاهان نظام ملک و قوام جهانیا »

ای پادشاه ! ملکک نظامی و جهانك قوامی سین .

۱۶۳ — جواب معناسنه اولان القدر :

« بکفتش وصل به یا هجر از دوست »

« بگفتا آنچه میل خاطر اوست »

دوستدن وصلی یا هجرائی ایی در دییه سوردی ، میل خاطری قفنی ایسه اودر دیه جواب ویردی .

(ب)

« باء اوائل افعاله داخل اولور . و علامت مفعول الیهدن »

۲۸ اول اسماده قسم ، مصاحبت ، الصاق ، ظرفیت ، زیادت

ایچوندور :

۱۶۴ — قسم : « بجان تو ، جانك ایچون .

۱۶۵ — مصاحبت :

« بقلم راست نیاید صفت مشتاقی »

مشتاقلق صفتنی قلم ایله یازمغه کلز .

- ۱۶۶ - «الصاق» : «بتویوسته ام» سکا متعلقم .
 ۱۶۷ - ظرفیت : «بعهدتو» سنک عهدکده .
 ۱۶۸ - زائد : «بدریادر» دریاده «وبشکر اندرش»
 شکرندم .

(ت)

- ۱۶۹ - «۱» علامت خطابدر : «۶۴»
 - امردن مشتق اولان فعللرده داله قلب اولنور .

(ز)

- ۱۷۰ - «از» حرفنک محقق و «دن» معاسنه در .

(س)

- ۱۷۱ - حرف زائددر : «سپس» صکره «سپاس» شکر .

(ر)

- ۱۷۲ - واو «۷» قسمدر .
 ۱۷۳ - واو معدوله که «خ» دن صکره یازیلیر : «خواب»
 اویقو «خواجه» افندی .
 ۱۷۴ - واو بیان ضمه در : «دو» چو «تو» ایکی .
 مثلی . سن .
 ۱۷۵ واو تصغیردر «۲۵» .
 ۱۷۶ - واو ملازمت :

اگر رستم ازدست این تیرزن

من و موش و ویرانه پیرزن

اگر بواو بجی النذن قور تیلور سه م، بردها فوجه قاربك ویرانه سی وفاره ايله بن.

۱۷۷ - : زائد « حق بامنست و یا با او » حق بنم جانمده میدر

یا آنککننده .

۱۷۸ - واو اطلاق و اشباع : « کالو » جالو » ، « طاوس »

« کاوس » بو واو ممدوده ایکی واو کبی اوقنور .

۱۷۹ - واو عطف : « ۴۳ » .

(ه)

۱۸۰ - « ها » ایکی قسمدر : اصلی ، وصلی .

اصلی - حذف و تبدیلی جائز اولمیان : « کره » دوکوم

« زره » جنک لباسی

وصلی - حذف و تبدیلی جائز اولان « ها » در . اوده

اوج یرده اولور :

۱۸۱ - اسماء منقوله ده : « نامه » مکتوب « جامه » لباس .

۱۸۲ - صفاتده : « زرینه » آلتون یالیزیلی « سیمینه »

کوموش یالیزیلی .

۱۸۳ - مشتقاده : « گریه » آغلمه « خنده » کوله .

(ی)

۱۸۴ « یا » ایکی قسمدر : معروف ، مجهول .

« معروف » اولدرکه اشباع ايله اوقنور . انواعی سکزدر :

۱۸۵ — یای خطاب (۶۴) (۶۷)

۱۸۶ — یای نسبت : (پارسی، خانگی، فرانسوی) (۵۴).

۱۸۷ — یای مصدر که انواع کلمه داخل اولوب آنلره

معنای مصدری آرتورر : (مردمی) انسانلق (نیکی) ایسلک
(منی) بئلك (نزديكي) يقينلق :

« آسمان در کشتی عزم کند دائم دوکار ،

« گاه شادی باد بانی گاه اندم لشگری ،

فلک عمرمک کمیسنده دائمای ایکی ایش یابار . فرح وقتنده یالکنلک غم وقتنده لشکرلک

۱۸۸ — یای لیاقت :

« درد دل مانهفتنی نیست ،

« وین درد بتر که گفتنی نیست ،

۱۸۹ — تعظیم و تحقیر . بو مصراعده هرایکیسی ده واردر :

« شاهبازی بشکار مگسی میآید ،

۱۹۰ — یای تعجب : (تومردی ولکن چه مرد بدی)

سن ارکک سین امانه فنا ارکک .

۱۹۱ — یای اثبات صفت : (تورزازی و پرازای) ،

سن پرنج و بز صانان سین .

۱۹۲ — یای اشباعدر : (خاقانی) (قائنی) که القاب

و مخلص آخرینه الحاق اولنور .

(یای مجهولک) اقسامی بشدر :

(۲۹۱) یای تنکیر و وحدت . بو ایکی معنی بو مصراعده جمع اولنمشدر . اولکیسی وحدت و ایکنجیسی تنکیر معناسنه در :

« حسب حالی ننوشتیم و شد ایامی چند »

بر حسب حال یازمه دن ، چوق مدت کچدی .

۱۹۳ — یای وقایه که اضافت حالنده الف و واو ممدوده دن
سکره آرتیریلور (۴۱) .

۱۹۴ — یای موصوفه در . بویا (که) لفظندن اول کلیر .
و (که) آنی تفسیر ایدر :

(مردی که دیدی و سحنی که شنیدی) کوردیکک آدم
و ایشندیکک سوز .

۱۹۵ — یای استمراری فعلده کچدی) .

طقوزنجی فصل

(ادوات بیاننده در)

۱۹۶ — بو بابده مثاللری مصراع و ایسات ایله ایراد
ایلدیکمزدن شاگردانه آنلرک اذربلدلمسی کفایت ایدوب تمرین
علاوه ایتمکه حاجت کورمدک .

۱۹۷ — (آری) تصدیق ایچون . اوت معناسنه در :
(سراسر پاسخ او بود آری) باشند باشه حوایی اوت ایدی
۱۹۸ — (آسا) تشبیه ایچوندر (۵۴) .

« افرین خدای بر یدری »

« که تو پروردو مادری که توزاد »

الله تعالانك رحمتی سنی بسلین بابابه و سنه طوغوران آناه .
 ۱۹۹ — (آکین) بر شیئله اتصاف ایچوندر . (۴۵)
 اه ادات تحسدر .

« بیک توگفتم رسید پیشترم از اجل »
 « آه که از بخت بداین نرسید ان رسیده »
 سنک رسولک اجلدن اولی یتشیردیم ، آه که طالعک ضعفندن اوکلدن بوکلدی .
 ۲۰۰ — (آیا) استفهام ایچوندر :

« آیا بود که گوشه چشمی بما کنند »
 عییا ممکنمدر بزه بر کوز او جیله باقه لر .
 ۲۰۱ — (از) ابتدا و تبییض ایچوندر و مفعول منه اداتیدر :
 « من از توروی نه ییچم بیسیج روی از آنرو »
 « که روبروئی ماخود تودانی از از لست »
 بن سندن بروجه ایله یوز چوریم زیرا بزم ، یوز یوزه کلدی کمز
 از لیدر بیلیر سین .

اولکیسی مفعول منه علامتی و ثانسی ابتدایه در .
 ۲۰۲ — (اگر) ادات شرطدر . — (گر) — (ار)
 « از دست اجل کس نرهد با اگر و گر »
 کیمسه (اگر و گر) ایله اجل الندن قورتلمز .
 ۲۰۳ — (اندر) ظرف ایچوندر : (اندر خانه) اوده
 ۲۰۴ — (ای) ندا ایچوندر :

« ای باغبان چو باغ زمرغان تهی کنی »
 « کاری ببلبلان کهن آشیان مدار »

۲۰۵ — (با) معیت ، مصاحبت ، نسبت ، مقابله ایچوندر :

« بامن بودی منت نمیدانستم »

« بامن بودی منت نمیدانستم »

بنم ایله ایدك ، بن بيلموردم ، یوقسه بن ايدك بن بيلموردم .

۲۰۶ — (بار) مكانده كثر و ظرفیت ایچوندر :

« از سینه دور سازم و از دیده رود بار »

کوکسمدن آم چکرم و کوزمدن نهر آقیدرم .

۲۰۷ — (باری) ادات فذلکه :

« کافران از بت بی جان چه تمتع دارید »

« باری آن بت به پرستید که جانی دارد »

ای عبده اصنام ! جانسر بدن نه استفا ایدرسکز ، باری برته
طاپکز که جانی واردر .

۲۰۸ — (باز) تکرار و تأکید ایچوندر :

« باز گو از نجد و از یاران نجد »

بنه نجددن و احبابندن سویله

۲۹۰ — (بان) محافظت اداتیدر : (۴۵)

« نیست آسان روی در بان دیدنم »

قبوچیشك یوزینی کورمه م قولای دکلدر .

۲۱۰ — (بر) استعمال ایچوندر و زائد اوله رق افعاله داخل اولور

« نوروز فراز آمد وعیدش باثر بر »

نوروز ایرشدی ، بایرام دخی آرقه‌سی صره .

۲۱۱ - (برای) علت ایچوندروادات مفعول له در :

« از برای چه آمدی بجهان »

دنیا به نه ایچون کلدك .

۲۱۲ - (بس ، بسا ، بسی) انحصار و کثرت ایچون

اولوب مهماندندر لر :

« برب جوی نشین و گذر عمر بین »

« کاین اشارت زجهان گذران مارابس »

نهر کنارنده اوطور و عمرك یکمسنه باق که بو اشارت کیچیجی
جهاندن بزه کافیدر .

۲۱۳ - (بلکه) استدراك واضراب ایچوندرو :

« مؤذن سخته کرده بلکه مرده »

مؤذن سخته ایتمش بلکه اولمش

۲۱۴ - (بهر) و (از بهر) علت ایچوندرو :

(بهر يك جرعه که آزارکش در پی نیست)

(زحمتی میکشم از مردم نادان که مپرس)

بر جرعه ایچون که کیمسه‌نك آزارینی موجب اولماز ، نادان
آدملردن اول قدر زحمت چکریم که صورمه .

۲۱۵ - (بو) ، (بوکه) بودن فعلندندر . ترجی مضانسه

قوللانیلیر :

- (نور زخورشید خواه بوکه بر آید)
 نوری کونشدن ایسته ، شاید مأمولک حاصل ارلور .
 ۲۱۶ — بوك ومگر (لیت ولعل) دیمکدر :
 (چه خیزد ازین جمله بوك ومگر)
 بوقدر بو کون صباح ایتمه دن نه چیقار .
 ۲۱۷ — (بی) ادات نفیدر . جوامده داخل اولور :
 (بی کس) . کیمسه سز (بی تاب) تاب وطاقسز .
 ۲۱۸ — (یاد) ادات ضدیتدر :
 (بهر هر زهر یاد زهری نیست)
 هر برزهر ایچون برپاترهر واردر .
 ۲۱۹ — (پس) تفریع وعطف ایچوندر .
 ۲۲۰ — (تا) ابتدا واتها ایچوندر .
 (نامیرد یکی بنا کامی)
 (دیگرى شاد کام تنشیند)
 (تا) رابطه ایچوندر :
 (هان تاسپر نیفگنی از حمله فصیح)
 صقین فصیحك حمله سنه تسلیم اولیه سین .
 (تا) شرط ایچوندر :
 (تا پریشان نشود کار بسامان نشود)
 (تا) توقیت ایچوندر .

(تا) قصیه شرطیه سنده استدامت ایچوندر :

(تاجهانست درجهان باشی)

دنیا طور دقچه دنیاده باقی قاله سین .

(تا) تعلیل ایچوندر :

(تکیه بجبارکن تاشودت تکیه گاه)

حضرت جباره تکیه ایله تاتکیه کاهک اولسون .

(تا) افراد و مماثلت ایچوندر :

(ذات حقست تایی بی همتا)

حق تعالامک ذاتی منمرد و بی مثلد :

۲۲۱ - (تر) و (ترین) ادات تفضیلدر :

(جز در آینه و آبش نتوان یافت نظیر)

آینه و صودن بشقه یرده نظیری بولنه ماز .

۲۲۲ - (چند) (چندان) استفهام و مقداردن سؤال

ایچوندر .

۲۲۳ - (چون) واو مجهوله ایله ادات تشبیه و شرط

و توفیت ایچوندر :

(چون ازو گشتی همه چیز از تو گشت) .

(چون ازو گشتی همه چیز از تو گشت)

آنک ایچون اولور سهک هرشی سنک ایچون اولور ، آندن

دوندکده هرشی سندن دوز .

(چون) تعلیل ایچون :

(توچون بخت منی هرگز نخواهم)

چونکه سن بنم بختم سین ، بن هیچ بر وقت او یوم .

(واومعروف) ایله استفهام ایچوندر :

(زیر گل تنگدل ای غنچه رعنا چونی)

طوبراق آلتده یورک طارلفیله ای رعنا غنچه فصل سین .

۲۲۴ - (چه) موصول واستفهام ایچوندر . (مهمانده

کجی) . تسویه افاده ایدر :

(همه جا خانه عشقست چه مسجد چه کنشت)

هریر محبت یریدر ، کرک مسجد و کرک کلیسا اولسون .

سبب ایچون اولور . فقط بوصورنده (چرا) مفعول اولدقمده

(چهرا) یازیلیر .

۲۲۵ - (خواه) تساوی ایچوندر :

(توخواه از سخم پند گبرو خواه ملال)

سن ایستر بنم سوزمدن نصیحت آل ایستر ملالت کوستر .

۲۲۶ - (خود) ادات تأکید و تجریددر : (خویش

و خویشان) کی .

(در رفتن جان از بدن . گویند هر نوعی سخن)

(من خود بچشم خویشتم ، دیدم که جانم میرود)

جانک بدندن کیتمنسی اوزرینه هر درلو سوزلر سویلنور ، بن

کندی کوزمله جانمک کیتمنسی کوردم .

۲۲۷ - (دان) ادات ظرفدر :

(آنرا که جامه نیست کجا جامدان بود)

البسه سی اولیانك زرده صندوقی اولور.

۲۲۸ — (در) ظرف و علامت مفعول فیهدر (۲۴)

۲۲۹ — (را) قسم ایچوندر :

(خدا را ای مسلمانان خدا را)

الله ایچون ای مسلمانلر الله ایچون

ادات مفعول صریحدر . (۲۴)

تعلیل ایچوندر ،

(دامن خود پرکنم هدیه اصحاب را) اتکمی طولدیریم

اصحابه هدیه ایچون .

۲۳۰ — (زار) ادات مکاندر . (۲۳)

۲۳۱ — (زی) جهت مضانسه در :

(زی من آی ای دوست مگریز ایمن آی)

بنم یانمه کل ای دوست قاچه ، امین اوله رق . کل .

۲۳۲ — (زیر ، ایرا . ازیرا) — (ازیراه) عطفی

اولوب تعلیل ایچوندر :

(سلن) تشبیه ایچوندر : (۵۴)

(گفت چونی وجسان میگردد بر تو زمان)

نصل سین ووقتک نصل کیچور . دیه سوردی .

۲۳۳ — (ستان) مکان ایچوندر : (۵۴)

(تو دربستان و یارانت بزدان)

۲۳۴ - « قام ، « وام ، الوان ادواتنددر « ۵۴ »

۲۳۵ - « فر ، « فرهی ، عظمت معناسنه در .

(توتی فر خجسته توتی بافره)

۲۳۶ - « فرا ، « فراز ، « فرو ، « فرود ، افعاله علاو

اولنور . بعضاً اشاغی و یوقاری معناسنی افاده ایدر لر . بعض

دخی زائد اولور . « ۹۱ »

۲۳۷ - « فراز ، آجق و قامق معناسنه اضداددنددر

(وان یکاد بنخواستیدو در فراز کفید)

وان یکاد آیتنی اوقیوب قبونی آجکز یاقبایکزر .

۲۳۸ - « کاش ، « کاشکی ، « کاش که ، ادوات تمیدر :

(کاشکی مستی نمودی هر حرامی چون شراب)

(آزمان معلوم گشتی در جهان هشیار کیست)

کاشکی هر حرام شراب کبی سرخوشلق ویره ایدی اولوقه

دنیا ده آییق کیم در آکلاشیلیر ایدی .

۲۳۹ - کار - « کار ، صیغه مبالغه اداتیدر . « ۵۴ »

۲۴۰ - « گاه ، زمان و مکان ایچونددر . « ۲۲ » - « ۲۳ » .

۲۴۱ - « کون ، ادوات الواندندر . « ۵۴ » .

۲۴۲ - « کویا ، « کوئیا ، نک مخففیدر . بولک النی دخی

کفتانک النی کبی زائد در در .

۲۴۳ - « کدام ، « کدامین ، ادات استفهام و ابهامدر « ۹۱ »

- ۲۴۴ - «کجا» ادات استفهام و ابهامدر .
 ۲۴۵ - «کده» و «لاخ» ادات مگذندر «۳۲» .
 ۲۴۶ - «گو» ادات استفهامدر «۸۱» .
 ۲۴۷ - «کی» استفهام ایچوندرد «۸۱» .
 ۲۴۷ - «که» بیان، وصله، استفهام ایچوندرد «۸۸» .
 ادات علتدر .

(رانددم از آروی که فرمان نبرد)
 قوغدم، زیرا اطاعت ایتمدی
 ۲۴۹ - «لیک»، «ولیک»، «ولی»، «ولیکن»، «ولکن»
 هب بر معنایه در .

- ۲۵۰ - «مان» بنیاد معناسی افاده ایدر :
 (هست دنیا جانّه بی خانمان)
 دنیا اوسز آدمک اویدر .
 ۲۵۱ - «مانا»، «هانا»، تحسین و حدس معناسنه در :
 (مانا که در ینجای زمردم اثری نیست)
 کویا بوراده اساندن اثر یوقدر .
 ۲۵۲ - «مگر» ادات استثنا و ظن استفهام انکاری
 و تردید ایچوندرد .
 استثنا ایچون :

(هم مگر پیش نهد لطف شما گامی چند)
 سزک لطفیکیز بر ایکی آدیم ایلری به آتمزه اولماز .
 ظن ایچون :

(مگر فرشته رحمت در آمد از درما)

عجبا رحمت ملکی بزم قبودن ایجری کیردیمی
تردید ایچون :

(بانك طبليت نمی کند بیدار)

(تومگر مرده نه در خوانی)

طاوول سداسی سنی او یاندر میور، سن او یقوده دکل سین بلکه
اولمش سین .

۲۵۳ - « مند » ادات نسبتدر : (۵۴)

(زور مندا مستمندان رابین)

۲۵۴ - « نا » ادات نفیدر . اکثر مشتقاته داخل اولور :
« نا بینا » کور « نادان » جاهل .

۲۵۵ - « ناك » ادات نسبتدر « ۵۴ »

۲۵۶ - « نه » ادات نفیدر . نفی جنس ایچون دخی
اولور : بو صورتله « نه » آیری « ها » ایله یازیلیر : نه سیاه
نه سفید « نی » یای مجهول ایله دخی بوندن عبارتدر :

(نه از چینم حکایت کن نه از روم)

(که من دل بایکی دارم درین بوم)

نه چین و نه رومدن سویله ، زیرا بنم کو کلم بوراده بریسیله مشغولدر .
۲۵۸ - « نیز » ادات عطفدر

(چنان نماند چنین نیز هم نخواهد ماند)

اویله قالمدی بویله دخی قالمیه جق

۲۵۹ — «و» باز «آحق» معناسنه در .

(وانکنند بخت بروی تودر)

بخت سک یوزینه قیو آجاز .

۲۶۰ — «وار» تشبیه و لیاقت واتصاف معناسنه در «۵۴»

مقدار معناسنه دخی کلیر : «یکجامه وار» بر روبالقی پارچه،
و «بار» یوک عوضنه دخی قوللانیلیر . «خروار» کبی که بر
مرکب یوکی دیمکدر :

۲۶۱ — (وان) مان معناسنه در «۵۴» .

۲۶۲ — «ور» و اوک قتی و اوک ماقبلنک ضعی ایل

نسبت ایچوندر :

(بدهقان کدبور گفت انگور)

(مراخور شیدکرد آبستن ازدور)

اوزوم کویلو باغبانه دیدی که، بنی کونش اوزاقدن حامله ایتدی .

۲۶۳ — «وند» ادات نسبتدر :

(ترجم کن بخویشاوند و پیوند)

۲۶۴ — «هر» ادات استفراقدر :

(مردم از عمر میرود نفسی)

هر نفس عمردن بر نفس کچر

۲۶۵ — هرگز، تأیید نمی‌ایم چون اولوب اصلا مضاسنه‌در:

(نه هرگز چاه پر گردد بشبم)

قویو اصلا شبم وچی ایله طولماز.

۲۶۶ — هم، حرف عطف و مبهماندن در و اشتراك ایچوندر:

(ترا هر کس دعا گوئیست من هم)

سکا هر کس دعا حیدر. بن دخی دعا جیم.

۲۶۷ — (همان) ادات حصر در:

(ماهیام که بودیم و همان خواهد بود)

بز دائما اولدیمز کبی یز و دائما اوله اوله جفز.

۲۶۸ — (هیچ) هر اداتک ضدیدر. نمی تأیید ایچوندر.

۲۶۹ — یا حرف عطف در. افاده تردید ایدر:

(یا مریک یا پیام ای کاش عنقریب)

(یا این دهد خدای یا آن شود نصیب)

یا اولوم یا پیغام کاشکی بویقینده، یا بونی الله تعالی ویره یا او نصیب اوله.

۲۷۰ — (بار) نسبت ایچوندر:

(گر مرا بخشد خداوند اختیار)

(بختیارم بختیارم بختیارم)

الله تعالی بکا اختیار ویرسه دائما بختیارم.

اونجی فصل

(اصوات بیاننده‌در)

۲۷۱. — (آه) تحسیر ایچوندر:

(آم از آن دم که از تو دور شدم من)

سندن اوزاق دوشدیکم زماندن فریاد .

۲۸۲ - (آفرین) ادات تحسین اولوب نفرین مقابلیدر :

(آفرین بروان فردوسی) فردوسینک روحی شاد اولسون

۲۷۳ - (آوخ، آوه) ندبه ایچوندرد :

(آوخ که بلب رسید جانم) ای واه که جام دوداعمه کلدی

۲۷۶ - (افسوس) تأسف ایچوندرد :

(افسوس که عمر ماهه بیهوده گذشت) یازیق که عمر مزبوشنه کجدی

۲۷۷ - (باش) تنبیه ایچوندرد :

(باش تاخیمه زند لشکر نیشان وایار)

کوزت تانیسان ومایس آیلرینک لشکری خیمه لرینی قورسونلر

(بنام ایزد) دعای خیر ایچوندرد :

(بنام ایزد ز تو چشم بدان دور)

ماشاءالله ربم سنی فنا کوزدن حفظ ایلیه .

یه به، زه زه، وه وه، یخ یخ تحسین ایچوندرد :

(به بهز مهرت زه زه بلطفیت) مهر و لطفیکه آفرین عنفیکه

(یخ یخ نگویم وه وه بعفت) یخ یخ دیهم وه وه دیرم

۲۷۸ - (تفو) نفرین معناسندهرد :

(تفو بر توای چرخ گردان تفو) نفرین سکا ای چرخ نفرین

۲۷۹ - (خنک) (خوشل) کبی ادات تحسیندرد :

(خنک انکس که گوی نیکی برد) نه موطلو اول کمسنه که ایولک

مکافاتنی قازاندی .

۲۸۰ - (دریغ - دریغا) ادات تأسفدر :

(دریغا رفت ایام جوانی) افسوس که کنجلك زمانی كجدی .

۲۸۱ - (دلا) بونك کی آخرنده الف ندا اولانلر بتون

تنیه ایچوندر .

۲۸۲ - (دورباش) (زینهار) تحذیر ایچوندر : (زینهار

از شیر دران دور باش) صاقین یرتجی ارسلاندن اوزاق اول

۲۸۳ - (زهی - خهی) آفرین معناسه در :

(زهی کامرانی خهی کامیابی) کامرانلق و کامیابلق نه کوزلدلر .

۲۸۴ - (وای) (وه) «وه وه» تأسف و تحسر ایچوندر .

«وای من ووای من ووای من» وای بکا وای بکا وای بکا

۲۸۵ - «ها» «هان» «هین» «هی» «لا» «هلا» «هله» تمامی

تنیه ایچوندر : «ها ایدل عبرت بین ازدیده نظر کن هان» اویان

ای کوکل عبرت کوزیله باق .

«ایوان مداین را آینه عبرت دان» مداین ایوانی عبرت آینه سی بیل .

۲۸۶ - انشای عباردهده کورینان: «چه» «چونان» «ولی»

«بلکه» «لیکن» «زیرا» «پس» «سپس» «باری» «تاکه»

«آنکاه» «بنابرین» «باوجود این» «نا این» «بااینهمه» «ناچار»

«هر آینه» «اگرچه» «اگرچند» «چندانکه» «هرچند»

«کیرم که» «همینکه» «چنانکه» «چنانچه» و بونلره مماثل اصطلاحات

حروفی عطف وروابطدن صاییلورلر

